

PESTHIDEGKÜTI
WALDORF
ISKOLA



Szeptemberi

ÜSÁG



AZ ELSŐ ISKOLAÉPÜLET



AZ ISKOLA MA



Karácsony Sándor az 1945-ben megjelent *Demokrácia és pedagógia* című tanulmányában kritikusan vizsgálta az akkor napirenden lévő oktatási, nevelésügyi reformot. Írásában fölteszte a kérdést: Ahhoz, „*hogyan iskoláinkban a máának és a holnapnak szóló modern műveltséget tanulhassuk és taníthassuk, merőben újat kell-e adnunk, vagy – reformról lévén szó – re-formáljunk-e? (re= vissza)*” Hiszen „...*a reform nem akar újat. Ha meg akarunk újulni, vissza kell menni a helyes alapokra, s onnan kezdeni előről, de most már jól.*”

Karácsony Sándor kortársa, az 1909-ben született Mérei Ferenc (pedagógus és pszichológus) két egymástól jól elkülöníthető iskolarendszerről írt a tanulmányaiban: az intézmény- és a gyermekközpontú iskolákról. Az intézményközpontú iskolák a mindenkor állami érdekek kiszolgálói, a gyermekközpontúság pedig magáról a felnövekvő gyermekről szól. Az utóbbi tanintézmények nevelői azt vizsgálják, milyen a nyolc-, a tíz-, a tizenhat éves gyermek, milyen kérdésekkel, lelki kérdésekkel áll a világban, és a tananyagon keresztül ezekre a kérdésekre igyekeznek a gyermek fejlődési és érési szintjének megfelelő válaszokat adni. A tananyag ebben az esetben nem cél vagy öncél, hanem lelki táplálék. Ez az iskolatípus nem „az életre nevel”, hanem itt a gyerekek élnek a nyolc-, a tíz-, a tizenhat éves életüket.

Rudolf Steiner (1861–1925) is az embert, a felnövekvő gyermeket állította pedagógiai kutatásai középpontjába. Pedagógiai tárgyú előadásaiiban és írásaiiban megfogalmazza, hogy a nevelés alapvető feladata a gyermek megismerése és megértése, ez után következhet csak a tananyag művészi megformálása, az ismeretek átadása.

Az antropológia, a gyermekről szerzett ismeretek jelentik tehát a Karácsony Sándor által is említett helyes alapot, ide kell a nevelésnek visszatérnie, innen kell újból elindulnia.

A neveléstörténet végigkövetése is tanulsággal szolgál. „*Volt olyan időszak, amikor a nevelő lépett föl diktátorként. Ura és parancsolója volt a növendéknek. Rendelkezett vele, fenyíthette kedve szerint. Volt olyan időszak is, amikor gyermek öfelsége volt a felelőtlen diktátor. Az iskolában az történt, amit a gyermek akart, úgy történt, ahogy parancsolni méltóztatott. Mint minden diktatúra, ez is megbukott...*”¹

A II. világháborút követő negyven év diktatúrában telt Magyarországon. Nem lehetett szó demokratikus nevelésről. „*Mikor demokratikus a nevelés?...ha nem diktatórikus. Ha a növendéknek szabad növekedni, nem pedig kénytelen vele. Ha a nevelés közben a növendék is, a nevelő is fölzsabadult. Ha mindkettő autonómiája biztosított... A nevelés akkor lesz demokratikus, ha minden rendű és rangú növendéknek szabad lesz az, ami eddig muszáj volt neki. Ez a boldog állapot pedig nem állhat be hamarabb, csak akkor, ha a növendéket teljes értékű embernek tartjuk, és ennek megfelelően kezeljük: A gyermek nem velünk egyenrangú, hanem velünk egyenjogú fél. Nem tökéletlen és fejletlen felnőtt, hanem fejlett, tehát tökéletes kis gyerek, növekvő gyerek. Teljes joga és tökéletes autonómiája van. Többé egyetlen felnőttnek sincs joga diktatórikusan ráoktrojálni a maga felnőtt életét.*”²

Iskolánk alapítói közvetlenül a rendszerváltást követően ebben a szellemben kívántak alternatívát kínálni a szülők és az egész közoktatás számára. Az akkor 70 éves Waldorf-pedagógia már komoly nemzetközi iskolarendszert képviselt. Ennek részeként indult útjára 1989 szeptemberében Közép-Kelet-Európa első Waldorf-iskolája.

Az azóta eltelt 19 tanév élményei, eseményei és eredményei följosóitanak minket arra, hogy kiemelten kezeljük és ünnepi-ve emeljük a most kezdődő huszadik tanévünket.

Az ünnepi hetet 2009. május 11–16-ig tervezzük.

Művészeti bemutatókkal (zene, euritmia, színjáték), kiállításokkal („nosztalgia-kiállítás”, amihez az iskolai élethez kapcsolódó archiválható vagy kiállítható dokumentumokat várunk, valamint a gyerekek művészeti és egyéb iskolai munkáiból rendezett kiállítással), kerekasztal-beszélgetéssel, diákonferenciával (öregdiák-találkozóval), Török Sándor tanítványainak meghívásával és előadásokkal szeretnénk színessé és emlékezetessé tenni ezt az ünnepi alkalmat.

Az ünnepi hét előkészítésében és lebonyolításában szükségünk van tevékeny szülői támogatásra. A szervezés mellett természetesen a tartalmi megformáláshoz is segítséget kérünk. Várunk tehát minden tettere kész szülőt, aki erőt és lelkesedést érez magában az ünnepi hét megszervezéséhez!

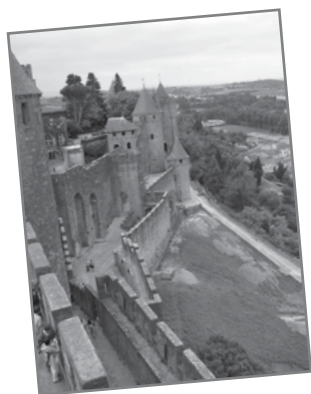
Ebből az alkalomból új rovatot indítunk az iskola lapjában. Hónapról-hónapra szeretnénk az iskola alapító és formáló személyiségeivel folytatott beszélgetést vagy tőlük származó írást közölni. Általuk emlékezhetünk vissza az elmúlt évek kiemelkedő eseményeire és arra, hogyan éltek, éltek meg az alapítás euforikus időszakát, az intézményesülést vagy a jelen helyzetet.

A szervezésben és a tartalmi összefogásban szívesen közreműködő szülők a huszadik@hidegkut-waldorf.hu e-mail címen írásban, illetve a kollégium bármely tagjánál személyesen jelentkezhetnek az ötleteikkel vagy a személyes felajánlásaikkal.

Kulcsár Gábor

1 Karácsony Sándor: *Demokrácia és pedagógia*, 1945.
2 Karácsony Sándor: *Demokrácia és pedagógia*, 1945.

Nyáron a gótikus és a modern építészet megismerésének reményében vágtunk neki kéthetes francia körutunknak. Ez alatt a két hét alatt három teljesen különböző várost ismerhettünk meg, illetve kóstolhattunk bele más kisebb helyekbe. Odafelé Ausztrián, majd az Alpokat megkerülve Olaszországon keresztül vezetett az utunk. Első szálláshelyünként az ausztriai Klagenfurt kicsinyke Waldorf-iskolája szolgált, csodálatos hegyi tóval a közelben. Ottalvásunk után, egy teljes napi buszozást követően több mint 1600 kilométer megtételével érkeztünk meg első francia városkánkba: Carcassonne-ba.



Még bőven buszon voltunk, úton hazafelé, amikor osztályfőnököm, Kocsis András odafordult hozzám és megkért, valahogy majd öntsem szavakba franciaországi körutazásunkat. Én akkor boldogan rábólintottam a feladatra, most azonban be kell látnom, ez korántsem olyan egyszerű, mint ahogy gondoltam. Mégis megpróbálok papírra vetni azt a 4700 kilométernyi élményt, amiben részünk volt, még ha ez teljesen lehetetlen feladatnak tűnik is.

Ha Carcassonne-t egyetlen szóval kéne jellemezni, a következőt mondanám: időutazás. Egy város, ahol a XV. században megállt az idő. Pontosabban egy hegyecske, amin megállt az idő. A XII. században várat építettek rá, ezzel védték és ellenőrizték a déli partokat. Szállításunk ennek a mesevilágnak a kellős közepén volt, így nemcsak távolról csodálhattuk ezt a fantasztikus helyet, hanem szerves részévé válhattunk. Nappal ugyan elárasztják a turisták, a szűkös kis utcácskákon csak lökdösődve lehet mozogni, de ahogy a nap lassan lebukik a nyugati bástya mögött, a boltok bezárnak, a turisták hazamennek, és csak a szálloda lakói maradnak a várfalakon belül. Ilyenkor rendszerint hosszú sétákra indultam, indultunk a sárgásan megvilágított várfalak mentén. Azokban az órákban megszűnt a XXI. század, a rohanás, a kapkodás. Csak csend volt és békesség. Így talán nem is olyan meglepő, hogy az osztálynak egyetlen nap sem kellett ahhoz, hogy teljesen beleszeressen Carcassonne-ba. Igaz, milyen gyönyörű a vár, olyan csúnya az alatta elterülő városka, de ez mit sem von le abból a leírhatatlan élményből, amit az ember átél, amikor átlépi a vár kapuját és vele együtt a XII. századot. Carcassonne-ban csaknem teljes négy napot töltöttünk, és a végén nehezen, már-már könnyes búcsúval hagytuk el. Igaz, Carcassonne nemcsak a vár varázsával ragadott bennünket magával, hanem azzal a rengeteg közvetlen és barátságos emberrel is, akikkel összehozott minket a sors a szálláson, illetve azzal a sok, hogy úgymondjam diákbulival, amit ott csaptunk.

Carcassonne-i tartózkodásunk idejére esett utunk lényegében egyetlen, teljesen hivatalosan is nyaralásnak kikiáltott napja. Ekkor látogattuk meg a Narbonne Plage-t, ami ugyan gyönyörű, és a tenger is fantasztikus, csak éppen az ember nem is sejti, hogy homokvihar közepébe gázol bele. Az osztály jókedvét azonban nem



törheti le némi szél és a vele érkező homok!

Nyaralásunk után tetőtől talpig leégve magunk mögött hagytuk Carcassonne-t, és folytattuk utunkat Észak-Franciaország felé. A peccsenye-csapat következő félnapos megállója Le Puy en Velay volt.



Le Puy en Velay Franciaország egyik legfestőibb városkája, ezt biztosan állíthatom. A hegyek között terül el, és három hihetetlen látványossággal rendelkezik. A legismertebb talán a vulkanikus szikla tetejére épített, X-XI. századi Szent Mihály-kápolna, aminek létrehozása még mai technikákkal is építészeti csodának számítana. Hasonló kuriózum az ugyancsak vulkanikus szikla tetejére faragott 16 méter magas, úgynevezett „A mi francia hölgyünk” szobor. Míg a kápolna kb. 80 méter magas van, addig a szobor még annál is magasabban. A város harmadik látványossága a katedrális, amelyben szinte minden komolyabb építészeti stílus elem megtalálható a gótikától a barokkig, illetve tökéletesen megfigyelhető benne a Fekete Madonna kultusza, aminek semmi köze sincsen a fekete emberekhez, egyszerűen egy megégett, befekedett Madonna szoborhoz köthető. Napunk nagyrészt Le Puy-ben töltöttük, csak késő este indultunk tovább. Le Puy este, kivilágítva a leginkább lenyűgöző.

Az éjszaka átbuszozása és a kényelmetlen alvás után érkeztünk meg Chartres-ba. Ekkor még nem sejtettem, hogy olyasmi helyre jövök, amit talán sohasem fogok elfelejteni. Amikor a buszon Soltész Andris barátom megbökdösött, hogy „hé, megjöttünk”, én homályos tekintettel kimeredtem az ablakon. A legelső, amit megláttam, a katedrális volt, ami hihetetlen méreteivel igencsak tekintélyt parancsolóan emelkedik ki a városkából. Négy napot tartózkodtunk ebben a városban, és mind a négy napon megfordultunk a katedrálisban. A katedrálisról magáról nem szándékozom írni, utána lehet nézni tengernyi helyen. Viszont ebben a katedrálisban történt velünk valami olyan, ami csak nagyon-nagyon kevés emberrel történik meg.





A katedrális padlózatának eltérő színű kövei labirintust rajzolnak ki. A labirintus és az egész katedrális a várossal együtt Európa legnépszerűbb zarándokhelye volt. Ez betudható annak, hogy itt őrzik a lep-

let, amelyben Mária megszülte Jézust. Sajnos ezt az ereklyét nem láthattuk, mert a katedrális azon része, amelyikben őrzik, felújítás alatt állt. A katedrális kizárólag a zarándokok számára építették, egyaránt szolgált szakraális és szálláshelyként. Szóval ott van a padlón ez a labirintus. Ezt a labirintust a modern történelem során talán ezer ember sem járta le. Mi harmincan, az osztály, egyik este, olyan tizenegy óra körül bementünk a katedrálisba. A kapukat bezárták, a székeket elpakoltuk a labirintusról. Már önmagában is hihetetlen érzés volt egyedül bent állni Európa egyik legnagyobb, de mindenesetre legszebb, legfantasztikusabb katedrálisában. Azonban ez még csak a kezdet volt.

Az ember lehet vallásos, vagy mondhatja, hogy a vallás semmi-re nem jó. Az osztály tagjai között ilyen is, olyan is akad, viszont abban biztos vagyok, hogy mindenki hisz valamiben, még ha az nem is Isten. Mialatt az ember megy ebben a labirintusban, ebben a hatalmas üres, csöndes épületben, óhatatlanul is megérinti valami. Nem tudom, mi, nem tudom, hogyan. Az ember csak megy, és hihetetlen testi és lelki megnyugvást érez. Csöndet, harmóniát és békét. Mire beérünk a közepébe, az oltárral szembe, leírhatatlan érzés fog el bennünket. Egyszerre a teher és a felszabadultság. Igazából nehéz fölfogni, mi is történt velünk, még nehezebb ezt szavakba önteni. Amikor csöndben leültünk, én csak sok döbbséget láttam, sok síró embert. Nem tudnám megmondani, mitől sírtak, hogy én mitől sírtam. Csak valami történt, valami olyan, ami máskor nem történik. Amikor kiléptünk a katedrálisból, elkezdett szemerklélni az eső. Sokan nehezen találták meg újra a szokott ritmust, sokan nehezen szólaltak meg. Ezzel a hihetetlen élménnyel vágtunk neki Párizsnak, de bevallom, úgy voltam vele, hogy ezután már jöhet bármi.

Párizsról nehéz írni, mivel sokkal nagyobb város ahhoz, hogy négy nap elég legyen hozzá. Ahányan voltunk, annyi mindent láttunk. Közösen természetesen végiglátogattuk az Eiffeltornyot, a Montmartre művésznegyedet, a Notre Dame-ot, a Latin-negyedet, láttuk a híres Moulin Rouge-t. De Párizs összehasonlíthatatlan a többi hellyel, hiszen itt lényegében Európa fővárosáról van szó, sok-sok millió emberrel. Párizs az embert a hangulatával ragadja magával. Mikor ott voltunk, én úgy voltam vele, hogy igazából nem nyerte el a tetszésemet, de ez valószínűleg a hirtelen váltás miatt volt, hogy hirtelen estünk bele a vidéki nyugalomból a nagyvárosi forgatagba. Amikor azonban hazaértünk, rájöttem, hogy Párizs valójában nagyon jó kis hely.



Egy pénteki napon az osztály szabadnapot kapott, mindenki mehetett, amerre látott. Sokan a Louvre-t választották, sokan a Musé D'Orsay-t. Volt, aki elment a Pompidou Központba, volt, aki csak a város hangulatát próbálta magába szívni. Hazafelé még érintettük Amiens-t, ahol többek között Franciaország legnagyobb katedrális áll, amely magában őrizi Keresztelő Szent János fejét, illetve ebben a városban élt és alkotott Jules Verne. Utunk utolsó állomása Nürnberg volt, ahol egy teljes éjszakát töltöttünk a buszon aludva, illetve a városban császkálva.



Azt hiszem, az út végére kellőképpen telítődünk a gótikus építészetrel, a modern építészetre azonban – bizonyos időbeli és helyszíni problémák miatt – kisebb hangsúly fektetődött. Nem tudom, hogy ez sajnálatra méltó-e, igazából nem érzek semmilyen hiányt. Alapvetően nagyon-nagyon jó út áll mögöttünk fantasztikus élményekkel, természetesen olyanokkal



is, amik nem jelenhetnek meg egy iskolaújságban. Igazából nem tudom, írhatnék-e még többet. Amikor valahonnan hazaérkezem, a nagybátyám két kérdést szokott föltenni: Mi volt a legjobb, és mi volt a legrosszabb? A legjobb? Chartres. A legrosszabb? Az étel Carcassonne-ban.

Wootsch Domokos

AZ ÚJ TESTNEVELŐ

Sziasztok!

A következő pár sorban magamról írok egy kicsit, röviden és nagyon tömören. A téma bővebb kifejtésére bárkinek, bármikor állok szíves rendelkezésére!

Név: Plesz Botond.

Kor: 31 év.

Lakhely: Dunakeszi.

Családi állapota: Nős.

Gyermekek száma: 1 (Panna).

Előző munkahely: Losonci téri Általános Iskola (testnevelő és úszótanár).

Hobbi: Olvasás, kirándulás, sport.

Sportpályafutás: 6–11 évig úszás, 11–16-ig atlétika, 16–? „mindenevés”.

Legnagyobb sportsikerek:

Asztaliteniszben elért győzelmek Mécs Bálint, Misi, Dávid és Ádám ellen a déli szünetben.

Amint azt bizonyára tudjátok, a mindenkori tizenkettedik osztály év végén különleges epochán vehet részt, amit nem az iskola tanárai, hanem előadók tartanak, és az élet különféle területein szerzett tapasztalataikról mesélnek. Így a diákok betekintést nyerhetnek sok olyan szakmába, ami érdekelheti őket, kedvet kaphatnak hozzájuk, eloszlathatják a tévhiteiket. Vagy bölcs, tapasztalt embereket hallgatva akár csak ülhetnek, és azért ez is valami...

Tavaly a szokásokhoz híven mi is megkaptuk a magunk ajándék epocháját. Ugyancsak a szokásokhoz híven épp nehéz időszakon voltunk túl: a diploma-előadásokon – amik igencsak elnyerhették Kocsis András tetszését, hogy ilyen illusztris előadókörrel jutalmazott minket! Mivel – még mindig a szokásokhoz híven – ezek az előadások csak nekünk szóltak, ezért ezzel a kis „tudósítással” szeretnénk a hoppon maradtakat valamiképp vigasztalni – vagy ha nem, legalább irigységre bírni!

Mint azt már fentebb említettem, az epocha során nagy és neves emberekkel találkozhattunk, akik a saját foglalkozási területükön igen nagy szakmai tekintélynek örvendhetnek, joggal. Példaként hadd hozzam fel *Lukács Bélát*, aki múltbéli súlyos agyvérzése ellenére ma is az elméleti fizika elismert tudósa. Kedves fickó, aki – bár el-elkalandozott eredeti témáitól, a világúrtól, a tér-időtől és a fekete lyukaktól – történelmi áttekintés során sok alapvető fizikai tételt tett közérthetővé. Arkhimédészről Edisonig helyre kerültek a különböző korok fizikai felfedezései. Azonban az előadása sajnos olyan hosszúra nyúlt – lévén nem is annyira előadás, mint inkább elmélkedés –, hogy az idő lejártaival félbe kellett szakítani. Hihetetlen tudású ember, órákig tudott volna még mesélni – akármiről.

Bányai Ferenc meghívása különös aktualitást kapott. Ő alapvetően jogászként tevékenykedik és az ELTE-n tanít, emellett saját személyes érdeklődése miatt sokat kutatta Sir Thomas More-t és korát is – ezáltal előadásával lehetővé tette számunkra színdarabunk jobb megértését, átértelmezését. Mesélt a kor (a XVI. század) szelleméről, az anglikán egyház megalakulásáról, VIII. Henrikről, Lutherről, Erasmusról és természetesen magáról Thomas More-ról is. Csak érdekességképpen: később véletlenül találkoztam vele, ekkor szóba elegyedtünk, ő pedig megjegyezte, hogy bár egyetemen tanít, ritkán találkozik ilyen figyelmes hallgatóssággal. Azt hiszem, ez az egyik legnagyobb dicséret, amit kaphattunk, ráadásul ebben az esetben nem is minket illet – az előadása volt ennyire érdekfeszítő!

Egyes előadások inkább „egyirányúak” voltak, mások idővel beszélgetéssé váltak. Ez utóbbira volt jó példa *Pásztori Dóra* esete. Dóra sikeres paralimpikon. (Nem, most nincs kint Pekingben, mert már visszavonult.) Alig idősebb nálunk, tán ha három-négy évvel, így igen közvetlenül „társaloghattunk” vele. Elmondta, céljának tekinti a fogyatékoság megismertetését az emberekkel, és arra kért minket is, hogy nyugodtan, tabuk nélkül kérdezzünk tőle bármit. Mesélt az athéni olimpiáról (ahol bajnoki címet szerzett úszásban), mesélt a felkészülésről, az őt ért pozitív és negatív élményekről, a fogyatékos és az egészséges emberek viszonyáról – és mindezt olyan vidáman, energikusan tette, hogy valóban elhíhattuk, fogyatékkal élni nem feltétlenül átok, de akár áldássá is változtatható. Ez, úgy vélem, olyan igazság, amit sokunknak jó lenne eszünkbe vésnünk, mert nem csak üres közhely.

Vendégünk volt *Fekete László*, a Dohány utcai zsinagóga kántora, az Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem tanára, aki a zsidó életfelfogásba, életvitelbe és vallásba engedett betekintést. Bemutatta a hagyományos keresztény zsolnárok és a zsidó énekek közti különbségeket és hasonlóságokat; beszélt a zsidó szombatról, a vallás és a származás összefüggéseiről; és a holokauszt kapcsán a zsidóüldözésről, illetve a zsidó és nem zsidó emberek közti különbségekről – egyszóval, akinek bármi kérdése volt a zsidósággal kapcsolatban, az megtudhatta tőle a választ.

Azoknak, akik az orvosi pálya iránt érdeklődnek, kapóra jött *Mahai Tamásnak*, a SOTE I. Számú Gyermekklinika újszülött intenzív osztálya professzorának a látogatása, aki elismert szaktekinetly ezen a területen. Tagja volt annak a csoportnak, akik először végeztek Magyarországon szívátültetést. Bevallom, én kissé kételkedve vártam az előadását, egyrészt azért, mert nem igazán érdeklődöm e téma iránt. Másrészt jó előre elkönyveltem magamban, hogy bizonyára begyöpösödött, racionális gondolkozású ember ez a Mahai, az ilyenekkel meg nekem semmi dolgom nincsen. Ám tévedtem. Úgy az előadás felénél föltűnt, hogy érdeklődve ülök a helyemen, és figyelek. Jó, ügyes trükk volt, gondoltam, de lássuk, mit szól, ha rákérdezek az alternatív gyógymódokra, vagy a pszichés eredetű betegségekre! Ám ismét kellemesen csalódtam, amikor mindkét kérdésre teljesen nyitottan válaszolt, megerősítve, hogy a pszichológiai eredetű betegségekkel az orvostudomány is foglalkozik, és hogy ezeket célszerű is mentális síkon kezelni, nem pedig gyógyszeresen. A gyógyító munkán kívül sokat mesélt a saját személyes útjáról is. Szóval ez az előadás is jó volt.

Bizonyára sokaknak ismerősen hangzik *Kondor Katalin* neve. Újságíróként igen sokat szerepel a médiában. Rádióelnöki szereplésén kívül elsősorban rádiós riporter minőségében emlékezhetünk rá. Előadásában mesélt a saját életéről; arról, hogyan került a média közelébe; a munka előnyeiről és hátrányairól... Azután játszott velünk egy játékot, ami afféle nyelvtörök felolvasásából állt, például: Akkor jó a jó hajó, ha jó a hajós a jó hajón. Ez így ugyan nem hangzik nehéznek, de próbáljátok meg úgy kimondani (gyorsan), hogy ne „jóajóajóajó...”-nak hangozzon! Szóval szembesülhettünk a rádiózás nehézségeivel is. Kati igen jó kedvű, nyílt ember benyomását keltette.

Talán az egyik legjobban várt vendég *Böjte Csaba* ferences rendi szerzetes volt. Sajnálatos módon igen rövidre fogta az előadását, de ez érthető is, hiszen meglehetősen sok dolga akad: több szeretetotthont „üzemeltet” Erdélyben árva vagy hátrányos helyzetű fiataloknak. Többek között erről is beszélt: a gyerekekről, a helyzetükről, és természetesen a hitről, Istenről. Jó értelemben megrendítő volt az a nyugalom és elfogadás, ami a hangjából és a szeméből áradt. Mivel én nem az átlagos keresztény vallás szerint hiszek Istenben, no meg amúgy is kételkedő fráter vagyok, megpróbáltam őt is zavarba ejteni egy kérdéssel, már az előadás után, az udvaron. Ez nem sikerült – mármint a zavarba hozás –, viszont ahogy válaszolt, szép lassan odasereglettek körénk a többiek, meg pár tanár is, és csak hallgattuk, ahogy az isteni szeretet teljességéről tanít minket. Szép volt látni, milyen erősen és őszintén él benne a hit, és ennek segítségével milyen odaadással éli és alakítja a saját világát.

Érdekes szembeállítani ezt az erősen spirituális hangulatú beszélgetést például *Gajdos Márton* másfél órájával, aki a bankszakmában tevékenykedik, nevezetesen az MKB bank egyik vezető beosztású munkatársa. Nagyon jól fölépített előadást hallhattunk,

ami leginkább a pénz életünkben betöltött szerepéről szólt, no meg befektetésekről, hitelekéről, effélékről. Tanácsokat kaptunk a pénz felhasználását, „fialtatását” illetően, és kicsivel jobban megérthettük a tőzsde világát. Ez az előadás is érdekesebb volt az általam vártnál.

Hassmann Pétert én már elég régóta ismerem, így tudom, hogy mindenféle érdekesebbnél érdekesebb dolog foglalkoztatja. Sokat tesz például a homeopátia, az antropozófia és egyéb alternatív tudományok hazai terjesztéséért, zenél is, könyvkiadást is végez. A témája, amivel hozzánk érkezett, a víz volt. Hát mi ebben az érdekes, kérdezhetnénk, ám kevésbé jogosan. Mint megtudtuk, a víz úgy viselkedik, mint egy élőlény; folyamatos mozgásban van, még akkor is, amikor erre semmi sem kényszeríti. Általában amolyan félspirális irányú útvonalon halad, ezért úgy tűnik, ez a természetes mozgása. Ennek a mozgásnak a megtartására találták ki a különböző méretű úgynevezett *flowform*okat, amik egymás alá helyezett egyforma, megközelítőleg tüdő alakú teknők egymásutánjából állnak. Ezek aztán úgy vezetik a vizet, hogy közben tisztítják is azt. Ennek lényegét és még több, a vízhez és a *flowform*okhoz kapcsolódó érdekességet hallhattunk Pétertől.

Elérkeztünk mai társadalmunk egyik legkényesebb témájához: a politikához. Kezdetől fogva szó volt róla, hogy az előadásorozat keretei között politikusokat is meghívunk, de persze ennek kapcsán rögtön vita tárgyává vált, hogy jobb-, vagy baloldali képviselőt szeretnénk-e. Végül mindkettőt kaptunk, és azt mondhatom, szerencsére. Először *Pokorni Zoltán* jött el, és a jobb- és a baloldali ideológiák közti különbségekről beszélt nekünk. Majd aznap később *Mécs Imre* is tiszteletét tette nálunk. Ő inkább történelmünk kapcsán mesélt mindenféléről, leginkább 1956-ról – hiszen ő ott volt, átélte az eseményeket és részt is vett bennük. Majdnem ki is végezték, ám végül kiszabadult. Kettejüktől viszonylag széles körű tájékozottságra tehattünk szert,

elsősorban nem az időszerű politikai helyzetről, hanem a két, egymással szemben álló szemlélet eltéréseiről. Megtudtuk, mi működtethet egy szocialista berendezkedésű országot, mi a demokratikus ideológia, miképpen hatott '56 az utána következő évtizedekre, és vajon milyen lehet miniszterelnöknek lenni. Kellemes előadásokat kaptunk, de azért szerintem helyesen döntöttünk azt illetően, hogy nem egyszerre voltak jelen a teremben, hanem – bár egy napon, de – külön-külön...

És végül, de korántsem utolsósorban (tudósításom sem időrendi, sem minősítésbeli sorrendet nem követ) eljött hozzánk *Karátson Gábor*, aki több területen is jártas és elismert. Nem is tudom igazán, milyen minőségében említem: mint filozófust, műfordítót, festőt, költőt vagy elkötelezett természetvédőt? Nálunk leginkább filozófusi oldalát mutatta meg, mivel főként a távol-keleti kultúrák vallásairól mesélt. Szóba kerültek a zen tanai, az ehhez kapcsolódó jelek és azok értelmezése, a Ji-King (I-Ching), azaz a Változások Könyve és a Tao is. Nagy tudással mutatta be az írásjelek és a Könyv kapcsolatát, ahogyan ezek összefonva értelmezhetőek. És hallottunk szerzetesekről szóló történeteket, tanmeséket. Akit foglalkoztatott ez a bonyolult terület, az sok dolgot megérthetett és megtudhatott Gábortól, akit pedig nem igazán érdekelt, az is élvezettel hallgathatta legalább a történeteket.

Egyszóval igen gazdag és jól sikerült ajándék epochát kaptunk, ami mindenkinek kínált valami érdekeset. Ezúton szeretnénk megköszönni az összes előadónak, hogy eljöttek, és rendelkezésünkre bocsátották tudásuk legjavának részleteit! Én magam nagyon élveztem az előadásokat, és szerintem a hallgatóság nagy része egyetért velem, úgyhogy nem is mondhatok mást – ajándék volt. A javából.

Laár-Lakatos Bence

ELSŐS ÉVNYITÓ

Ahogy ott ültem az elsős szülőtársak között, eszembe jutott egy fotó. Fekete-fehér papírkép, én látszom rajta hatévesen, kantáros szoknyában, fehér blúzban az iskolaudvaron, tornapadon ücsörögve, ölemben labda. Az arcomon nem annyira ijedség, hanem inkább megilletődöttség látszik. Valószínű, hogy szüleim érzései, arc kifejezése tükröződött rajtam, mint ahogyan most az enyém az elsős kislányom pofikáján.

Mert mi tagadás, meghatódtam. Hiszen csak most született!

Márpedig ezen a szerda reggelen bebújt a gyönyörű virágkapun, hogy jó néhány év múlva a feje búbján szirmokkal, a fejében és a szívében pedig sok-sok gazdagsággal kibújjon majd.

Rátéved a szemem ötödikes testvére. Hirtelen nyugalom tölt el. Nyílt tekintetek, nyílt szívek, amerre csak nézek.



A kapunk mellé sárga futórózsát ültettem, amely nyár elején még káprázatos virágokkal lepett meg szinte minden hajnalban. Most, a nyár végén ismét bimbózni kezdett, de az eső nem esett, én pedig elmulasztottam az öntözést, így a bimbók félig kinyílvá máris elkókadtak.

Úgy érzem, megtaláltam azt a kertet, ahol a legfontosabb virágaim (amelyek eléggé bimbók még) a legjobb termőföldbe kapaszkodhatnak, a legideálisabb számukra a páratartalom, és a nap is egészen sokat süt, így bízom a teljes virágzásban és abban, hogy minden egyes szirmocskának együtt örülhetünk!

Jó nyiladozást minden kis és nagy virágnak!

Lampert Tünde

Megint elbúcsúztattunk egy osztályt, az idén a nyolcadikat. „Gyerekeink” nagyszerű eredménnyel tették le az érettségit: magyar nyelv és irodalom 4,1; történelem 4,3; matematika 3,25. Öt emelt szintű jeles született, de valamennyi ezen a szinten érettségizett fiatal jól szerepelt, sikerült elnyerniük a vihető pluszpontokat.

Az alábbi beszéd a ballagásukkor hangzott el, elmondta Beöthy Hanna osztálykísérő.

Kedves 13. osztály, kedves Végzetek, kedves Gyerekeim!

Életetek fontos pontjához érkeztek, hiszen egyrészt a 13 évek zárul le, eddigi életutatok hosszabbik szakasza fejeződött be, másrészt lezártatok egyfajta tanulási formát is: soha nem fogtok már osztályban tanulni, azaz ilyen szorosan és ilyen hosszan együtt lenni egy csoporttal, és valószínűleg soha nem fogtok már ilyen széles tudásanyagot a jövőben átfogni, mint amit itt a mi iskolánkban.

Most, hogy útra bocsátunk Titeket, számba kell vennünk, mit is sikerült Nektek átadnunk, mivel is indultok neki a világnak. Ha erre a kérdésre gondolok, nyugodt vagyok. Nyugodt vagyok, ha végiggondolom, mit kaptatok itt, mit vihettek magatokkal.

Kaptátok Gábor bácsit az első 8 osztályban, akinek nyugodt derűje, határozottsága, áldozatkészsége megadta Nektek azt a stabilitást, amire ebben a korotokban szükségetek volt. Mellette képesek maradtatok a nyitottságra, a nagyszerűségek iránti fogékonyságra. Nem kellett unottan elfordulnotok a világ érdekességeitől, a tanulástól, nem fáradt el Bennetek a kíváncsiság az élet dolgai iránt.

Később is megkaptátok a lehetőséget, hogy a tananyagok fényében egyre világosabban lássátok, megismerjétek, individualitásként értelmezzétek magatokat. Megtanulhattatok ítéletet hozni, és ítéleteitek mögött egyre felelősebben állni. Kemény küzdelmeket folytathattatok erkölcsi kérdésekkel, kihívásokkal (gondoljunk a sok nagyon nehéz feladatra, amit együtt vállaltatok és jól megoldottatok!) egymással, a tanáraitokkal, a körülmények kényelmetlenségeivel (Erdély jut az eszembe!), önmagatokkal. Amikor 11. osztályban szociális gyakorlatra küldtünk Titeket, beavattunk Benneteket az élet számtalan nehéz helyzetébe, a szociális együttlét emberi szabályiba.

Nem engedték, mert a Waldorf-pedagógia nem engedheti, hogy képességeitek csak egy irányba bontakozzanak ki, „játszani is engedtünk” Benneteket: drámát játszani, festeni, követ faragni, euritmiazni, agyaggal, bőrrrel dolgozni. Sokszor, sokféle

helyzetben nyílt tehát lehetőségetek alkotni, hiszen alkotás volt a javából a 12. osztályos diplomamunkátok is, ami már valódi felnőtt kihívásnak volt tekinthető, hiszen a téma hosszú munkafolyamatban megformálódott anyagát szóbeli előadás során nagy hallgatóság előtt meg is kellett védenetek, az alkotásokat be kellett mutatnotok.

Nyugodt vagyok és hálás, mert tudom, hogy abból, amit elvístek innen, talán egész életetekben táplálkozni fogtok, még ha ezt most esetleg nehéz is elhinni. Fial iskola vagyunk, ugyanakkor a kezdeti bizonytalan lépéseken már túl, így egyre jobban tudtuk, tudjuk, mit is szeretnénk veletek adni, milyen csomaggal szeretnénk majd útra bocsátani Titeket. Nem állítom, hogy mindent jól csináltunk veletek, hogy nem hibáztunk olykor, de azt állítom, hogy ez az iskola olyan minőséget hordozott mindig, amire jó lesz majd visszatekintenetek, amiből jó lesz majd méríteni, ami mérce lehet majd számotokra számtalan tekintetben.

Legyetek ezért Ti is hálásak! Rudolf Steiner az erkölcs alapjának nevezte a hálaérzetet, amit korunkban különösen tanulnunk kell, a sok „nekem jár”, „nekem minden jár” követelőző és önző érzése között. Legyetek hálásak születeknek, akik azt gondolták, hogy gyermeküknek olyan iskolára van szüksége, ahol több figyelmet, gondoskodást, finom érzékenységet, határozottabb tartást kaphat, mint máshol. És legyetek hálásak az iskolátoknak is, ahonnan most majd lassan kiballagtok, hogy végleg búcsút vegyetek tőle és tőlünk.

Végezetül szeretnék boldogságot kívánni Nektek: Legyetek boldogok, hisz boldogságra születünk. Legyetek megelégedettek! Világot építeni jöttetek a földre, és mindnyájan tudjuk, lesz munkátok bőven. Szeretetre, kedvességre, okosságra, a minőség hitelességére áhítozik mindenütt a világ, bárhová is kerültek. Boldogságotokkal, önbecsülésetekkel, felelősségetekkel vigyétek el iskolánk üzenetét.

Beöthy Hanna

Azóta beérkeztek a felvételi eredményekről szóló hírek is:

Az osztályból huszonketten érettségiztek. *Ketten* nem jelentkeztek sehová (külföldre mennek, nyelvet szeretnének tanulni, vagy egyéb elképzelésük van). *Tizenhatan* egyszerre több szak megjelölésével különféle egyetemre vagy főiskolára, illetve speciális művészeti képzésre nyújtották be a jelentkezésüket, *négyen* szakmát akarnak szerezni.

Egy fiúnk autószerelőnek tanul, két tanulónk OKJ-s képzést fog szerezni, a hangszerkészítést tanulni vágyó érettségizett diákunk szakja sajnos mégsem indult el idén, ő most új szakmában gondolkodik.

Hárman államilag finanszírozott képzési formában tanulnak az ELTE TTK-n földrajz, környezettan, informatika szakon.

Ketten felvételt nyertek a *Gazdasági Főiskolára*, egyikük költségtérítéses, másikuk államilag finanszírozott helyre.

Egy tanulónk (sajnos „csak” költségtérítéses képzésre) felvételt nyert a Corvinus Egyetem *Közgazdaságtudományi* Karára – idén itt volt a legmagasabb a felvételi ponthatár! (Igyekszik jól teljesíteni, hogy átkerülhessen az államilag finanszírozottak közé.)

Egy tanulónk államilag finanszírozott képzésen *szociális munkásnak* tanul az ELTE BTK-n.

Egy tanulónk felvételt nyert az ELTE *Óvpedagógiai* Főiskolára.

Egy tanulónk a Pázmány Péter Katolikus Egyetem

Jogtudományi Karán tanul.

folyt. a következő lapon

folyt. az előző lapról

Egy tanulónkat fölvtették a Károli Gáspár Református Egyetem angol szakára.

Egy tanulónk *Gyógypedagógusnak* tanulhat.

Egy fiúnk *mechatronikát* tanul a Budapesti Műszaki Egyetemen.

Egy tanulónk az *Iparművészeti Főiskolán* tanul tovább.

Egy lányunk *kortárs táncművészetet* tanul.

Egy fiúnkat fölvtették a Vendéglátói Főiskolára. (Ezt a 3. helyen jelölte meg, nem kezdi el.)

És sajnos egy fiút nem vettek föl a TF-re.

A fölvtettek közül nem mindenki kezdi el az egyetemet, a főiskolát. Ennek két oka lehet: az illető vagy nem elégedett a szakkal, ahová fölvtették, mert nem ezt szeretné elsősorban tanulni, vagy pedig elégedetlen a finanszírozási formával, hiszen csak költségtérítéses képzésre sikerült bejutnia. Ilyen „el nem kezdő” diákunk összesen négy van; ők ebben az évben további pontokat igyekeznek szerezni – pl. újabb nyelvvizsgával vagy szintemelő érettségivel –, hogy bekerülhessenek az első helyen választott szakjukra, illetve államilag finanszírozott képzési formába.

Szeretettel gondolunk volt gyerekeinkre, és sok sikert kívánunk nekik!

A 2008/2009. TANÉV RENDJE

Ebédbefizetés	2008. szeptember 22-23. hétfő-kedd
Szent Mihály-nap	2008. szeptember 29. hétfő
Hónapünnep	2008. október 10. péntek 1. szakóra
Ebédbefizetés	2008. október 20-21. hétfő-kedd
Nemzeti Ünne	2008. október 23. csütörtök
Őszi szünet	2008. október 24–november 2.
Szent Márton-nap	2008. november 11. kedd
Szalagavató Bál	2008. november 22. szombat
Ebédbefizetés	2008. november 24-25. hétfő-kedd
BAZÁR	2008. november 29. szombat
Ebédbefizetés	2008. december 15-16. hétfő-kedd
Karácsonyi játék	2008. december 19. péntek
Téli szünet	2008. december 20–2008. január 4.
Ebédbefizetés	2009. január 26-27. hétfő-kedd
Hónapünnep	2009. február 4. szerda 1. szakóra
Ebédbefizetés	2009. február 16-17. hétfő-kedd
Farsang	2009. február 20. péntek
Síszünet	2009. február 21–március 1.
Hónapünnep	2009. március 19. csütörtök 1. szakóra
Ebédbefizetés	2009. március 23-24. hétfő-kedd
Húsvéti szünet	2009. április 9–19.
Ebédbefizetés	2009. április 20-21. hétfő-kedd
Tavaszi Hangverseny	2009. április 24. péntek
Majális sportnap	2009. május 1. péntek
Írásbeli érettségi szünet	2009. május 4. hétfő – magyar
	2009. május 5. kedd – matematika
	2009. május 6. szerda – történelem
Az osztálykirándulások időpontja	2009. május 4-6.
Ebédbefizetés	2009. május 25-26. hétfő-kedd
Országos kompetenciamérés	2009. május 27. szerda
Olimpia	2009. május 27–30. szerda–szombat
Pünkösdi hétfő	2009. június 1.
Diplomaosztás, a 12. o. bankettje, utolsó tanítási nap	2009. június 12. péntek
Bizonyítványosztás, a 13. o. ballagása, tűzgrás	2009. június 18. csütörtök

Jubileumi tanév kezdődött szeptemberben, Kökény Ákos iskolánk huszadik tanévét nyitotta meg. Az iskolaújságban is igyekszünk méltón megünnepelni e kerek évfordulót. Elsőként Czitán Ulrikét, szülőtársunkat kértük fel, hogy ossza meg velünk gondolatait erről az időszakról. Ulrike 9 éve kísér minket e munkában.

Várjuk ötleteiteket és cikkeiteket ebben a témában is.

Szántó Ildikó
rovatvezető

AZ ELSŐ HÚSZ ÉV

Egyszerűnek tűnő kéréssel fordult hozzám az iskolaújság szerkesztője. Azt kérte, hogy az egyik legelső és még aktív Waldorf-szülőként újságcikk keretében foglaljam össze a húsz éves iskola alapításával és életével kapcsolatos élményeimet, emlékeimet és gondolataimat. Húsz év nagyon hosszú idő, ha az ember előtt van, de meglepően rövidnek tűnik, ha visszatekintünk rá.

Idén már huszadszor élhattuk meg a tanévkezdést az iskolában, a mi ISKOLÁNK-ban, amely sok szülői munkával jött létre. Ez azonban nem lett volna elégséges a merev állami iskolai rendszer áttöréséhez annak idején, ha nem kísérte volna kezdeményezésünket széles körű segítő akarat. Segítőink nevét és cselekedeteit a mai napig sem gyűjtöttük össze teljes egészében, talán nem is tudtunk mindenkinek köszönetet mondani az önzetlen támogatásukért.

Ezért nem, vagy alig fogok neveket említeni, mert az iskolát életre keltők és életetők köre sokkal nagyobb, mint azt az első pillanatban gondolnánk.

Az elsők között végzett diákokból néhányat már tanárként vár vissza az iskola.

De hogyan is kezdődött?

Az iskola alapításának hosszú, több részből összetevődő előtörténete van. A kívánságok és az álmok határozott formába öntéséhez több évre volt szükség.

Magyarországon az antropozófiával foglalkozóknak – akik természetesen a rendszerváltás előtt titokban dolgoztak – kapcsolatuk volt osztrák Waldorf-tanárokkal. Ezek a tanárok rendszeresen jártak át Magyarországra például euritmia- és kézimunkafoglalkozásokat tartani. Az összejövetelekre magánlakásokban került sor, nagyon kedves hangulatban és egyre bővülő részvétellel. Én 1983-ban kerültem kapcsolatba ezekkel a csoportokkal, ahol sok fiatal család is megismerkedett egymással.

Miután egyre több kisgyerek került óvodás korba, megjelent az igény óvoda alapítására, ahol ünnepeken keresztül szeretettel és fantáziadúsán élhetik meg a gyermekek a természet, az év körforgását. Miután akkor itthon még nem volt Waldorf-óvónő, 1988-ban külföldről, Németországból érkezett hozzánk Anette Stroteich, az első „magyar óvónő”. Az óvoda 1989 januárjában nyílt meg. Már az első évben fölmerült az igény arra, hogy az óvodából kikerülő gyerekek továbbra is a Waldorf-pedagógia szellemében tanulhassanak. Az iskola alapítását segítő erők több irányból is megjelentek, szinte a semmiből.

Egy szülői mag akarata, az antropozófiai körökből érkező erőteljes külső segítség, valamint egy kis csoda 1989-ben, még a rendszerváltás előtt lehetővé tette az első hivatalos Waldorf-iskola beindítását a volt szocialista blokkban! A csoda az volt, hogy az akkori Oktatási Minisztérium államtitkára aláírta az engedélyt.

Solymár jó talajnak bizonyult a Waldorf-iskola számára, a kezdő osztály sok segítséget kapott az akkori tanácselnök asszonytól és a VB titkártól!!!

Az első osztályok

1989 szeptemberében a solymári kultúrház egyik, a szülők által saját kezűleg átalakított termében indult el az első osztály Krigovszki Anna osztálytanítóval.

Számomra a Waldorf-iskola első évének legszebb és legmélyebb élménye az első bazár meglátogatása volt, amely nagyon kis körben, igen családias hangulatban, néhány kávéházi asztal mellett zajlott le. Itt árultak Magyarországon első alkalommal kézzel készített Waldorf-babákat és faragott fajtékocokat.

Ebben az évben aranycsillagokkal díszített kék palástjában először látogatott el Szent Miklós az óvodába és az iskolába. Ez évben tartottuk meg először azokat az ünnepeket, amelyek mára már hagyománnyá váltak, például a Waldorf-iskolák életéhez tartozó Szent Mihály napot a bátorságpróbákkal.

A következő osztály indítása – ha lehet – még kalandosabb volt, mint az előző évi. Az osztály elhelyezése komoly gond volt, a gyerekek először a solymári kultúrház zenetermében, majd a katolikus paplak alagsorában tanultak.

Lényegében a szocialista diktatúra végrehajtó hatalma és a katolikus egyház adott otthont az első két osztálynak, segítve ezzel a Waldorf-pedagógia megerősödését!

A nagy fordulatot a harmadik év kezdete jelentette, amikor az iskola végre egy üresen álló állami épületben, a II. kerületi Községház utcában kezdhetett. A Waldorf-pedagógia egy időre elhagyta solymári bölcsőjét.

Ezen épület megszerzése és átépítése a szülői kör aktivitásának volt köszönhető. Emlékszem, a nyári hónapokban milyen nagy örömmel bontottuk szülőtársaimmal és a gyerekekkel együtt a falakat, és kezdtük meg az átalakítást. 1991 szeptemberében így mind a három osztály egy fedél alatt kezdhetette az új tanévet. A volt iskolánk helyén most az ökumenikus iskola áll. Még egy kitérő volt az iskola életében, egy tanév Lipótmezőn, a mai SEK iskola épületében, míg végül 1995-ben megérkeztünk mai helyünkre, a Kossuth Lajos utcába.

A visszaemlékezés keretébe sajnos nem fér bele, hogy leírjam az új osztályok indításának izgalmait évről évre, de még egy rendhagyó eseményre szeretnék kitérni.

Kakuktkojás

Az amúgy sem egyszerű feladatokkal küzdő tanári kart és szülői közösséget a szülők egy csoportja olyan kezdeményezéssel lepte meg, ami nem kis vihart kavart. Az első három osztályba járó gyerekek egy részének volt egy-két évvel idősebb testvére, akik állami iskolába jártak. Az ötlet az volt, hogy az induló negyedik osztály fölött ezen testvérgyerekek számára ötödik osztályt is indítson az iskola. Sok-sok, éjszakába nyúló vita után egyéves kitérével a solymári volt Waldorf-óvoda épületében tanuló osztály 1993-ban helyet kapott a Községház utcában.

A most már legöregebb osztály sorsa lett az úttörő szerep, megjelenésével és néhány fiatal tehetséges tanár idevonzásával fölgyorsította a középiskola megalapításának folyamatát is. Az osztály csínytevésai azonban nem egy esetben a legnyugodtabb tanárokat is próbára tették. Az első középiskolai érettségien azonban nem hoztak szégyent a tanáraikra, a befektetett pedagógiai munka értékét az érettségi bizottság is megtapasztalhatta.

Emberek, sorsok és utak a Waldorf-iskola vonzáskörében

Az iskola munkájának megkezdése óta nagyon sok ember került kapcsolatba a pedagógiával, egymással és az iskolával, köztük szülők, tanárok, diákok, segítők és ellenzők is.

1989-ben a Waldorf-pedagógia jelentette az első alternatív lehetőséget az állami oktatási rendszer mellett. Nagyon sok útkereső család csatlakozott akkor ehhez a „mozgalomhoz” anélkül, hogy a mögötte álló szellemi háttérrel és magával a pedagógia alapelemeivel tisztában lett volna. Voltak családok, akik az egészséges étkezés, a reformtáplálkozás eszméjét kívánták szélesíteni körünkben, voltak, akik vallási megfontolásból kerestek más iskolaformát az állami mellett, és igen sok művészcsalád a szabadabb önmegvalósítás lehetőségét kereste itt saját maga és gyermeke számára. Az útkeresés alól a tanárságot vállalók egy része sem volt kivétel, és néhány külső segítő is később, az iskola fejlődését látva jött rá, hogy ez nem az ő általa támogatandó értékrendhez tartozik.

Iskolánk életéhez azonban minden ember hozzátett valamit a saját belső énjéből, még akkor is, ha későbbi távozása bizonyos megkönnyebbülést okozott a szülőknek vagy a tanároknak.



Iskolánk munkája, küzdelme, eredménye, öröme és bánata tehát igen sok embernek csak rövid szakasz volt a saját életútjából. Az elmúlt húsz év változásai lehetővé tették, hogy saját magukat és az iskolát jobban megismerve hozzájuk jobban illő utat válasszanak. Megéltük családok örömteli növekedését, de sajnos családok fölbomlását is láthattuk. Néhányan már soha többet nem lehetnek velünk, elvesztésük nagy hiányt és fájdalmat hagyott hátra.

A solymári Kossuth Lajos utcából a pesthidegkúti Kossuth Lajos utcába eljutott iskola körül, illetve az iskolától függetlenül sokoldalú, tevékeny és többretegű szociális környezet alakult ki. Iskolák és óvodai csoportok jöttek létre országszerte, megalakult a Waldorf Szövetség, különböző képzések indultak meg: Tanár- és óvónőképzés, euritmiaképzés, Bothmer-gimnasztika-képzés.

Új impulzusok születtek az orvoslásban, a mezőgazdaságban, a művészetekben, a gyógypedagógiában. A felsorolt területeken mindenhol találkozhatunk olyan emberekkel, akik kapcsolatban voltak vagy a mai napi is kapcsolatban vannak iskolánkkal.

Egy Waldorf-család – a mi családunk

A mi családunkban a Waldorf-pedagógia nem alternatívaként, hanem mint út mindig is jelen volt. Miután én Németországban a Christengemeinschaft (Keresztény Közösség) körében nőttem föl, ezt a pedagógiát kívántam gyermekeim számára.

Ötgyerekes anyaként most már a nyolcadik osztályba járó legfiatalabb gyermekem tanulását kísérem figyelemmel, és az iskolával együtt dolgozom a harmonikus fejlődéséért. Három nagyobb testvére már leérettségizett Pesthidegkúton, és azt tapasztalom, hogy megtalálták azt a helyet, ahol szívesen dolgoznak, illetve tanulnak. Az iskolában szerzett élményeik, tapasztalataik, emberi kapcsolataik és mély baráti kötődéseik reményeim szerint biztos támaszt adnak nekik, bárhová is vezet életük útja.

Legnagyobb gyermekemnek akkor még nem adatott meg a lehetőség, hogy Waldorf-iskolába járjon, de saját két gyermeke számára ezt a pedagógiát szeretné választani.

Befejezésül

Úgy gondolom, hogy a szülők és az iskola együttműködése olyan szellemi és erkölcsi alapot adott és adhat a jövőben is gyermekeinknek, aminek segítségével képessé válhatnak megküzdeni a mai élet minden helyzetével és kihívásával. Erre az eddig eltelt húsz év tapasztalatai alapján bízást építhetünk.

*Czitán Ulrike–Elisabeth
Waldorf-szülő
1989-től terv szerint 2014-ig*

Ebben a tanévben e rovatban a tágabb „Waldorf-környezettel” szeretnénk benneteket megismertetni: képzésekkel, iskolákkal, kezdeményezésekkel Magyarországon és külföldön. Igyekszünk olyan embereket megszólaltatni, akik iskolánk tanáráként, szülőként, volt diákként mesélnek ezekről. Ebben az évben Szántó Ildikó vezeti e rovatot, hozzá fordulhattok ötleteitekkel.

RIPORT BOTH ERZSÉBETTEL

– A te nevedhez fűződik a Magyar Waldorf Szövetség alapítása. Mikor és hogyan kezdődött ez a történet?

A Szövetség létrejötté nagyon sok ember munkájának köszönhető. A történet régre nyúlik vissza, és az én személyes történetem talán nem is a Szövetséggel kezdődik, hanem magával az iskolával. Annak idején nagyobbik fiam, Gergely még a Községház utcai épületben kezdett tanulni a negyediként, Kocziha Miklós osztálytanítóval induló osztályban. Az ottani utolsó évben Iskolaszékét alapítottunk, amit volt férjem vezetett. Ez az időszak egybeesett azzal, amikor a hidegkúti iskola a legelső magyar Waldorf-iskolaként meghívást kapott az akkori *European Council* szülői szervezetének ülésére. Ettől kezdve Péter rendszeresen járt külföldre ezekre a találkozókra, néhány alkalommal én is elkísértem. Voltunk többek között Strasbourgban, Salzburgban és Prágában. Ez a részvétel nagyon inspiratív volt. Érdekes volt látni, hogyan dolgoznak a Waldorf-mozgalom potentájai, hogyan működik együtt ez a közösség, milyen a tárgyalási stílusuk, hogyan gondolkodnak dolgokról. Azt vettük észre magunkon, hogy egy-egy találkozó után nagy lendülettel vetjük magunkat az iskolai munkába. Érzelmi többletet is jelentett, és nagy lelkesedést ahhoz, hogy a Waldorf-pedagógiáért mindent érdemes megmozgatni.

– Erről meséltetek a szülőknek is?

Valójában nem nagyon volt erre fórum. Az Iskolaszéknek természetesen átadtuk az élményeinket, de közben az iskola a Hűvösvölgyi útra költözött, ami nagy erőket kötött le. 1995-ben jutottunk el odáig, hogy meghívtuk a *Councilt* Magyarországra, hogy itt is tartson ülést. Akkor még külön tanári és szülői szervezet létezett. Óriási élményt jelentett számunkra, hogy létrejöhettek nálunk ez a nemzetközi találkozó. A szülők ülésein már akkor fölmerült egy nemzeti szövetség alapításának gondolata, hiszen nálunk is több iskola működött. Úgy gondoltuk, ez a májusi ülés hatalmas lökést adhat az itthoni folyamat beindításához. Nagyon érdekes volt, és picit rá is világít az akkori állapotokra az, hogy mi ugyan gőzerővel dolgoztunk a szervezésen, de szülőként nem tudtunk arról, hogy a tanárok részéről már évek óta működik egy Waldorf Fórum nevű találkozó, ahol szintén fölvetődött egy szövetség alapításának a gondolata.

– A Waldorf Fórumot ki szervezte?

Őszintén szólva nem tudom. Májusban annyi derült ki, hogy van egy ilyen kezdeményezés. Később megtudtuk, hogy többször föllángolt és elhamvadt gondolat volt egy szövetség létrehozatala, de valamiért mégsem tudott létrejönni. Annyi azonban biztos, hogy ősszel a mi kezdeményezésünkkel teljesen függetlenül összehívtak egy szülői találkozót Gödöllőn. Erre sok iskola szülői képviselőit meghívták. Ott is fölvetődött az országos szülői együttműködés kérdése, sőt ez szövetségalapítási gondolattal is összekapcsolódott. Ez a kétirányú folyamat, a Waldorf Fórum és a szülői folyamat összetalálkozott. Ennek eredményeképpen közös Waldorf Fórumot tartottunk, amin tanárok és szülők

együtt vettek részt, ott körvonalazódott az, milyen feladatokat vállalhat Magyarországon az országos szövetség. Én itt még csak szülői vendég voltam. Péterrel és főként gödöllői meg fóni szülőkkel együtt tervezetet készítettünk arról, hogyan képzeljük el a Waldorf Szövetség körvonalait. Ez vitaanyagként szolgált, és végül is ezen a fórumon egy tizenöt fős testület mandátumot kapott arra, hogy állítsa össze a Szövetségre vonatkozó elgondolásokat. Sok tanár, szülő és Waldorf-potentát mellett én is benne voltam ebben a csapatban. Akkor nem tudtuk, hogy jó másfél éves folyamat elején járunk, és végül több vihar után eljutottunk oda, hogy 1997. január 11-én megtartottuk az alakuló ülésünket.

– A Pesthidegkúti Iskolát ki képviselte ebben a folyamatban?

A tanárok Kökény Ákost delegálták, szülői részről én képviseltem az iskolát. Ezen az alakuló ülésen háromtagú vezetőséget kellett választani, engem is jelöltek ebbe az ügyvivői és képviselői testületbe. Így Kökény Ákossal és egy fóni szülővel mi hárman lettünk az első ügyvivői testület tagjai. Az évek folyamán ez rajtam maradt, végül is tíz éve csinálom.

– Hol volt ez az alakuló ülés? Hogyan vett részt Hidegkút a későbbiekben a Szövetség munkájában?

Ha jól emlékszem Solymáron, a Tanárképzés épületének a nagytermében voltunk. Nyilván Ákos személyes részvétele is hozzájárult ahhoz, hogy Hidegkút már az első pillanattól nagyon aktív iskolaként vett részt a Szövetség munkájában, és azóta is nagyon szilárd tagja a történetünknek.

A frissen alakult Szövetség teljes ügyviteli munkáját egyedül végeztem, és azért ez több volt társadalmi munkánál. A helyi adottságok és az otthonosság érzete miatt (akkoriban már mindkét fiam ide járt) sokszor fordultam segítségért az iskolához, és azt rendre meg is kaptam. Így sok képzésnek, konferenciának és találkozóznak a helyszíne lett az iskola. Mindig érezni lehetett egyfajta lüktető együttgondolkodást, együttműködést. Persze az iskolát is meg kellene kérdezni, hogy ők is így érezték-e.

– Az alakuló időszak után hogyan terjeszkedett a Szövetség? Kezdetben ez alapvetően amatőr kezdeményezés volt, nem voltak fizetett alkalmazottak, inkább a lelkesedés és a „csináljunk valamit együtt” készítése tartotta életben. Hogyan változott ez az idők folyamán?

Sok minden változott. Én magam, a Szövetség megalakulását megelőző viták miatt is, azzal a feltétellel vállaltam el ezt a tisztséget, hogy egyéves működés után visszatekintünk a tapasztalatokra, és megnézzük, mit kell változtatni. Ennek az lett az eredménye, hogy egy év után teljesen átszabott működés kezdődött, vadonatúj alapszabályt készítettünk, sokkal pontosabban meghatároztuk a Szövetség céljait, a belső felépítését, a tevékenységek rendszerét. Próbáltunk rendezetten működni, igyekeztünk olyan arculatot megformálni, ami segíthette egy komoly szervezet képezés kialakulását. Az indulásnál még sikerült következetesen megvalósítanunk azt, hogy írásbeli anyagok készüljenek, levelezés legyen, annak meghatározott formája legyen, hogy az emberek

érezhessék, hogy a Szövetséggel valami többlet keletkezett. Talán ennek is köszönhető, hogy tagszervezeteink száma a kezdeti 25-ről a jelenlegi 58-ra növekedett. Ezekben a formai elemeken túlmenően a tartalom is nagyon fontos volt, hiszen pillanatok alatt rengeteg dolog sorakozott föl a Szövetség tennivalói közé, például továbbképzések, konferenciák szervezése, szakirodalom fordítása és megjelentetése stb. De a legégetőbb feladat az érdekképviselés lett. Ennek akut hiánya adta ugyanis a végső lökést a Szövetség megalakulásához. Elengedhetetlen volt egy olyan egységes szervezet létrejötte, amelyik egy személyben tudja képviselni a Waldorf-mozgalmat. Azt akkor már fölismertük, hogy országos hatóságokkal nem tárgyalhatnak külön-külön az egyes intézmények, mert az nem elég erőteljes fellépés. Ugyanakkor a hatóságok részéről is erős nyomás érkezett arra, hogy egy partnerrel akarnak tárgyalni, és ez az egy partner mondja meg, hogy mit akar a Waldorf-pedagógia. Ez tehát elsődleges érdek volt, és szinte az első tevékenységünk lett, hogy a Minisztériumban tárgyalásokat kezdtünk a pedagógia jogi helyzetéről, a finanszírozási lehetőségekről.

– *Kik vettek részt ezeken a tárgyalásokon?*

A Minisztérium számára a Waldorf-mozgalom informális vezetője addig Vekerdy Tamás volt, aki a megalakulás után azonnal bevitt minket a Minisztériumba, és bemutatta ott a Szövetség vezérkarát. Ezt követően pillanatok alatt ránk zúdult az aktuális törvényi helyzetnek és a változások folyamatának a kiismerése. Kevéssel azt megelőzően fogadták el az első Közoktatási Törvényt, és a rendszerváltás utáni időszakban alakultak ki a jogállamiságnak megfelelő jogszabályok, amelyekben jól látszott, hogy elfelejtkeztek a Waldorf-pedagógiáról és minden más lehetséges alternatív pedagógiáról. Olyan dobozokat nyitottak meg a törvénnyel, amikbe nagyon nehezen lehetett belepréselni a Waldorf-pedagógiát. Először tehát lépésről lépésre föl kellett derítenünk azt, hogyan gondolkodik (ha gondolkodik egyáltalán) a központi irányítás az oktatásügynek erről az ágáról, vagy ha nem gondolkodik, akkor hogyan tudjuk úgy meghatározni a szükségleteinket, hogy azt erőteljesen tudjuk képviselni. Ez sem volt egyszerű. Tulajdonképpen mind a mai napig folynak és ezután is folynak majd azok az önmeghatározó folyamatok, amikre szükség van ahhoz, hogy a Waldorf-mozgalom valamennyire egységes véleményt alkosson a legfontosabb alapelveiről.

– *A Szövetségnek Tallós Péter, Kulcsár Gábor és a Te személyedben hosszabb ideje állandó csapata van, amelyik egyre profibb módon viszi ezt az ügyet. Mi ez a munka, mikor kapcsolódott ebbe a folyamatba Gábor?*

Az ügyvivő testület az alakulástól kezdődően erősen változó összetételű csapat volt, én voltam az egyetlen állandó tag. Az első időszakban szinte évenként változtak a tagok, időnként csak ketten voltunk, máskor hárman, de sokszor csak névlegesen. A rendkívül sokrétű szövetségi feladatok a főállásuk mellett nagyon megterhelték az elvégzésükre vállalkozókat, és ez okozta a nagy fluktuációt. Az én esetemben szerencsésebben alakult a helyzet, mivel a vezetőségi társadalmi funkció mellett megbízással az összes szövetségi háttérmunkát is én végeztem, rövidesen azonban ezek az én életemből is kiszorítottak minden egyéb tevékenységet. Kocziha Miklós személyében több évig újabb hidegkúti tagunk is volt. Amikor azzal a fontos ténnyel szembesültünk, hogy a kerettanterv elkészítésén és az abban saját magáról, a magával szemben támasztott követelményeiről, a helyzetről megfogalmazottakon múlik a Waldorf-pedagógia jövője,

akkor nyilvánvaló lett, hogy ez a sok személyi cserélődés nem tesz jót. Sokszor szülők voltak ebben a csapatban, de mivel az érdekképviselés mellett első pillanattól kezdve jelen voltak a szakmai tevékenységek is, így halaszthatatlanná vált az állandó tanári vezérkar fölállítása. Ez alapvetően pedagógiai szövetség, maguknak a pedagógusoknak kell hozzáadniuk a szakértelmüket, és kell felelősséget vállalniuk a Waldorf-pedagógia jövőjéért.

Az ügyvivő testület történetében egyszer csak az az érdekes helyzet állt elő, hogy Kulcsár Gábor személyében az első tanár jelentkezett a választásnál úgy, hogy azt mondta, ő nem azért vállalja, mert nincs más jelentkező, hanem őt hívja ez a feladat. Személyében nyugodt, stabil, széles látókörű ember van a Szövetségben, aki kellőképpen megfontolt ahhoz, hogy árnyaltan nézze az eseményeket. Össze tudja egyeztetni a Waldorf-pedagógiából fakadó elveket a külvilág nyomásával, és nagyon jól megtalálja azt az összhangot, amivel mindkét irányban létezni lehet. Ehhez a kettősünkhöz kapcsolódott Tallós Péter, aki harmadik pólusa lett ennek a kis csapatnak. Ő az óbudai iskolában felső tagozatos magyar szakos tanár, és a felső tagozatok alapos ismeretével rendelkezik. Higgadt, megfontolt, pragmatikus ember, sokszor át tud bennünket lendíteni azokon a pontokon, amiken megakadunk, mert nehéz a különböző szempontok egymáshoz viszonyított súlyosságát mérlegelni.

– *Ez hosszú ideje együttműködő csapat?*

– Igen, már a harmadik hároméves ciklusunkat éljük együtt. Ebben volt egy év rendkívüli hosszabbítás, tehát jó ideje dolgozunk együtt.

– *Milyen tevékenységi területek tartoznak a Szövetség munkájába?*

Mind a mai napig a mi vállunkon van a továbbképzési rendszer, amit sokáig a solymári Tanárképzéssel közösen dolgoztunk ki. Most viszont az akkreditált képzések sorát kezdjük kidolgozni. A megalakulást követően '98-ban máris megtartottuk az első IAO¹ képzést, és azóta folyamatosan nő ezek száma. Az utóbbi években már nemcsak a tanárok, hanem az óvónők felé is fordulunk. A szülők számára is szeretnénk képzéseket szervezni. Ilyen kezdeményezés volt a Waldorf-szülők Akadémiája, amit szintén Hidegkúton tartottunk, szombat délelőttönként 60-80 ember hallgatta az előadásokat. Ezt is jó lenne újból föléleszteni és tovább folytatni. Aztán itt van a könyvkiadás kérdése is, szakirodalom megjelentetése szülőknek, tanároknak, külső érdeklődőknek. A Szövetségnek folyamatos információs szolgáltatást kell biztosítania, és napestig sorolhatnám még a különböző egyéb területeket.

– *A Szövetségnek sokáig nem volt állandó otthona, nemrég találtak méltó helyre a belvárosban.*

Igen, eleinte nem volt irodánk. A Tanárképzés épületébe voltunk bejelentve Solymáron, de ott nem volt lehetőség az ügyek intézésére, és nekem a távolság is nagy volt. Így a lakásomban rendeztem be a Szövetség központját, valójában az én telefonon és otthoni berendezéseimen működött minden, ez volt a háttérroda. Amíg nem voltak túl nagy volumenű ügyek, addig ez nagyon kényelmes volt. Amikor már olyan vállalkozásokba fogtunk, amilyen például a *Jog a gyermekkorra Konferencia*, akkor a több száz telefon és fax fogadása „kiütötte a családi biztosítékot”. Fölmerült bennünk, hogy ezen változtatni kellene, de valójában a feltételek sora és a helyzet csak három évvel később, 2002-re ért meg. Ekkor kerestünk irodát, és egy nagyon helyes kis épületet találtunk, ami a Politechnikum fenntartásában működött. Eb-

1 IAO: a közép-kelet-európai országok tanártoábbképzéseit szervező és támogató nemzetközi szervezet.

MAGYAR WALDORF SZÖVETSÉG

Alapítás éve: 1997.

Tagszervezetek száma: 58.

Tevékenységi körök: érdekképviselés, szakmai egyeztetés a Waldorf-mozgalmon belül, konferenciák, képzések szervezése és lebonyolítása.

Tagozatok: Pedagógiai Tagozat
Óvodapedagógiai Kollégium,
Tanárok Kollégiuma,
Képzések Kollégiuma,
Társadalmi Tagozat
Intézményműködtetési Kollégium,
Diákok Kollégiuma (szervezés alatt),
Szülők Kollégiuma (szervezés alatt).
Társzervezetek Tagozata (szervezés alatt).

Szervezeti főlépítés: A tagszervezetek képviselőiből álló közgyűlés fogadja el a Szövetség munkatervét és költségvetését, dönt a tagfelvételtől és a legfontosabb tisztségviselőkről. A közgyűlés választja meg az elnökség tagjait, akik a közgyűlések között irányítják és végzik a Szövetség szakmai-érdekképviselési munkáját.

A Waldorf Ház Pedagógiai Szolgáltató Intézet (ez év áprilisában indult szakmai szolgáltató intézmény) tevékenységi köre:

tanácsadás pedagógiai és intézményműködtetési téren,
jogi és információs szolgáltatás (szülők és diákok részére is),
képzések, konferenciák, előadások szervezése,
kutatások tervezése,
tájékoztató anyagok megjelentetése.

Elérhetőségek:

Cím: 1075 Budapest, Asbóth u. 17.

Telefonszám: 06 1 4610090, 06 30 328 7448, 06 1 413 6866 (fax),

E-mail: mwsz@waldorf.hu, waldorf.haz@waldorf.hu,

Ideiglenes honlap, mert a véglegesen még dolgozunk:
www.waldorf.hu

ben a vállalkozásokat segítő inkubátorházban kedvezményesen kaptunk egy kicsi irodát. Akkor már ketten dolgoztunk rendszeresen, Radics Helga volt a másik kolléganő, aki a képzések szervezésére szegődött a Szövetséghez, de rövidesen ő is „mindentudó” munkatárs lett. Egészen addig voltunk ott, amíg a fővállalandó szolgáltatások egy idő után egy intézmény formájában rajzolódtak ki. Fölmerült az a gondolat, hogy miért ne tudnánk a Szövetség szolgáltatásait úgy összerendezni, hogy létrehozzuk a Waldorf-pedagógiai intézmények sorából hiányzó intézményt. Voltak óvodáink, iskoláink, képzéseink, de nem volt szakmai szolgáltató intézet. Érdekes módon a minisztériumi tárgyalások során is fölemlgették, hogy célszerű lenne egy ilyet létrehozni. Egyrészt emelné a Waldorf-pedagógia presztízsét, másrészt védőbástyaként is tudna működni.

Amikor ehhez támogatást tudtunk szerezni, akkor keresni kellett a rendeletben előírt feltételeknek is megfelelő helyet, és így találtuk meg a mostani irodánkat. Ez hatalmas szerencse, évek óta ki nem adott ingatlan volt, valahogy elfelejtkeztek róla, a belváros kellős közepén rendkívül jutányos áron tudtuk részletre megvenni. Így saját tulajdonú otthonunk van, ahová már másokat is tudunk fogadni, és ez hihetetlenül jó érzés. Azt látjuk, hogy pillanatok alatt rátalált mindenki erre a helyre. Kérjük, hogy ott tarthassanak szövetségi találkozókat, rendezvényeket, mi magunk is sok mindent igyekszünk oda szervezni. Körülbelül 50 fős létszámig bezárólag tudunk rendezvényeket, előadásokat tartani. Nagyon élő, eleven hely lett.

– *A tavalyi tanév óta iskolánk másik tanára, Beöthy Hanna is szorosabban együttműködik a Szövetséggel.*

Hanna megjelenése a Szövetségben a Waldorf Ház Pedagógiai Szolgáltató Intézet létrejöttének köszönhető, amely hivatalosan 2008 áprilisában kezdte meg működését. Ennek az intézetnek végig kellett gondolnia, hogy milyen tevékenységi területei vannak, és ezek közül minnek a rendbe tétele vagy fölépítése a legégetőbb. A Waldorf-iskolák pedagógusai tudják, hogy a tanácsadás kritikus kérdés, mert nagy ütemben, gyorsan szaporodnak az iskolák. Folyamatosan van 3-4-5 kezdeményezés az országban, ezek egy része meg is alakul. Ez a robbanásszerű fejlődés – tavaly 23 iskola volt, és nyáron 4 iskola alapítását kezdeményezték, még nem tudjuk, ezek közül hány valósult meg – is mutatja, hogy ez a folyamat nem állt le. Másrészt a felmerülő rendszerben történő kiépülés miatt is egyre sajátosabb igények jelentkeznek az iskolák részéről. Másfajta tanácsadásra van szükség a felső tagozat kiépítéséhez, mint ott, ahol a középtagozatos tanítás beindulása miatti létszámnövekedés jelentkezik. Utóbbi esetben inkább iskolaszervezeti tanácsadás szükséges. De az induló iskolák szinte minden téren segítségre szorulnak. Azt éreztük, hogy ez akut nehézség, nemcsak pénzügyos a terület, hanem személyi források is hiányoznak, ugyanakkor mégsem aknázzuk ki a rendelkezésünkre álló lehetőségeket. Azt gondoltuk, Hanna személyében talán olyan tapasztalt pedagógust találtunk, akinek a kreativitása is a probléma megoldásának szolgálatába tud állni, sok ötlettel gazdagíthatja az eddig ki nem használt lehetőségek tárházát. Ő – az előkészítő folyamatokat is ide számolva – második éve a tanácsadásért felelős munkatárs az Intézetben.

– *Ebben a történetben igazából a te személyed a folytonosság. Úgy érzem, ezzel az új hellyel új szakasz is nyílt a Szövetség életében. Hogyan látod a legfontosabb jövőbeli feladatait és a saját szerepedet?*

Érdekes helyzet, mert nekem egész életemben olyan munkahelyeim voltak, ahol az ember maga szabta meg a tevékenységét, a feladatait. Mivel mindig kulturális szervező területeken dolgoztam, mindig az volt az érzésem, addig érdemes egy helyen dolgozni, amíg az ember tud új gondolatokat ébreszteni és formákat kialakítani. Amikor valami bemerevedik és rutinná válik, az egyrészt fontos, mert a hosszú távú működés záloga, de az már nem az én területem. Előző munkáim során 5-6 év volt, amíg úgy éreztem, kimerült az építkezés szakasza, és utána már a rutinszerű működés következett. Ekkor új kihívást kerestem.

Ebből a szempontból nagyon érdekes, hogy már 10 éve itt vagyok a Szövetségnél, ez a leghosszabb ideje fennálló munkakapcsolatom. Természetesen nem jó, ha az ember beleszokik valamibe, vagy elkényelmesedik, és ezért nehezen szakad el tőle. De lehet, hogy ez tényleg életre szóló kihívás, a Waldorf-pedagógiában azt érzem, hogy még nagyon sok tennivaló van, és még távolról sem a rutinok következnek. Valami olyan érési folyamat zajlik, ami már most is egészen más minőségű állapotot eredményez a 10 évvel ezelőtthez képest, ugyanakkor nagyon messze van még a helyzet attól, amilyen jövőképet látok erről magamban. Nyilván nem egyszemélyes feladat kitalálni a Waldorf-pedagógia jövőjét, de így közösen megfogalmazva is nagyon nagy távlati látszának annak, hogy élő, eleven, és a belső lehetőségeihez képest a leoptimálisabban működő pedagógia valósuljon meg itt Magyarországon. Ehhez rengeteg dologgal tud hozzájárulni a Szövetség, és ki is rajzolódhatnak a feladatok. Egyelőre ugyan sokszor még csak futunk a napi tennivalók után, de tényleg úgy érzem, sok új és izgalmas kihívás áll még előttem és előttünk ebben a munkában.

Rendhagyó beszámoló Gyöngyi nénitől

Az iskolában többnyire az irodában találkozom mindenkivel. A nagy rohanásban kevés idő jut a kötetlen beszélgetésre. Az általam intézett ügyek természetéből is fakad, hogy csak az egyik arcomat ismerik. Idén nyáron azonban – már nem először – Afrikában jártam, és ez olyan mély benyomást tett rám, hogy másokkal is szeretném megosztani. Talán így új oldalamról is bemutatkozhatom.

Június végén indultam el a nyugat-afrikai Szenegálba, amely hazánknál kétszer nagyobb területű ország. Egyik folyójáról, a Szenegálról kapta a nevét, 1960-ban nyerte el a függetlenségét. Az ország az Atlanti-óceán partján fekszik Mauritánia, Mali, Guinea, Bissau-Guinea és Gambia szomszédságában. A hivatalos nyelv a francia, egymás között azonban legtöbbször voloful vagy más bennszülött nyelven beszélnek. Az átlagos emberek élete nem könnyű. Szenegál nem tartozik ugyan Afrika legszegényebb országai közé, de az élelmiszer, a lakhatás, az utazás sokba kerül. A korrupció és a bürokrácia nagyban nehezíti a mindennapi életet. Egy szenegáli kormányzati felmérés szerint a 11 millió lakos közül jelenleg közel 2 milliónak mindennapos ételmezési gondjai vannak, és minden 6. ember éhez.

Nekem sikerült olyan helyeken járnom Szenegálban, ahová turisták nem jutnak el.

Utazásom hosszú és kimerítő volt. Délben indultam otthonról, és másnap este 11 órakor értem Gambia fővárosába, Banjulba. Már nem döbentem meg, amikor kiderült, hogy hiába várom a bőröndömet, mert az sajnos nem érkezett meg, Dakarból másfelé küldték. Négy napba telt, mire megvámolva – megdézsmálva – megérkezett hozzám. Mivel a tömegközlekedés megoldatlan, nincs vonat, autóbusz, ezért vagy taxival, vagy mikrobusszal utaznak. Ezek a közlekedési eszközök valami csoda folytán még működnek, pedig Európában már roncsderbire sem lennének alkalmasak. Körülbelül 6 óra

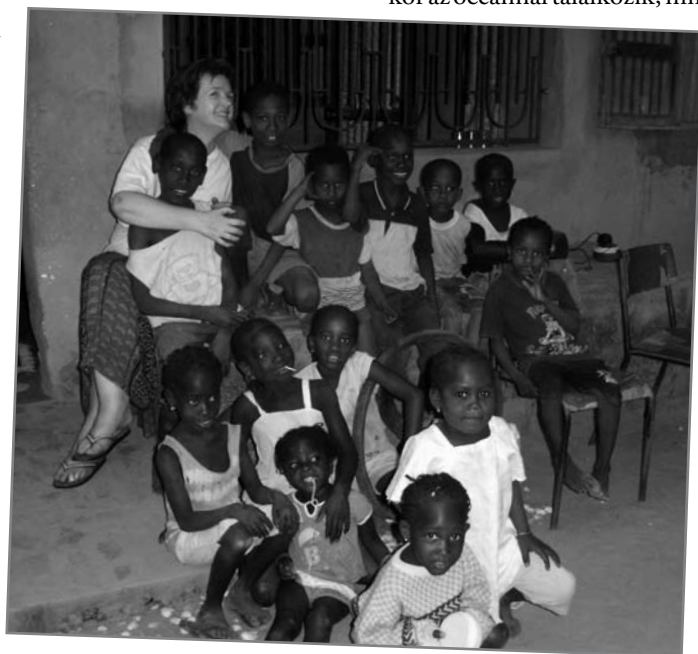
hosszáig tartott az út Banjulból Ziguinchorig, egy kis faluig, az útközbeni látvány azonban mindent megért. A monszunesők miatt csodálatosan zöldell a táj, az úton majmok futottak át, szebbnél szebb madarak repdestek körülöttem. A földeken emberek dolgoztak, hiszen ilyenkor palántázzák a rizst és szüretelik az édes mangót. Az esőzés azonban sokszor megnehezíti az életüket, időnként mindent elmos, még a házakat is. Ottlétem alatt sajnos három ház fala is kidőlt. Az emberek azonban még abban a nagy szegénységben is segítenek egymáson.

Mielőtt a faluba megérkeztem volna, megfogadtam, hogy mindent megeszem, amit elém raknak. Csak azt nem hittem el, hogy mindennap ugyanazt eszik: rizst hallal, rizst hallal, mert másra nem telik. Guggolva vagy a földön ülve, kézzel esznek, evőeszközzel inkább csak akkor, amikor vendég van. Jobb kézzel esznek, a bal kezet tisztálkodásra használják. Az ételmaradékot nem dobják ki, hanem a szegényebbeknek adják.



Voltam nemrég épült iskolában, ahol épp elkezdődött a szünet. Ilyenkor a földeken dolgoznak a gyerekek. Minden korosztálynak megvan a maga feladata az otthoni és a nem otthoni munkákban. Napközben nincs idejük játékra. Ha a családnak telik ételre, akkor általában kétszer esznek egy nap, rizst és halat. Ritkán cukros vízben főtt kuszkuszt. A gyerekek nem ismerik a csokoládét, a fagyalot, a süteményt, a palacsintát. Mégsem láttam síró embert, mindig mosolyogtak, viccelődtek. Még a teljesen ismeretlen emberrel is úgy beszéltek, mintha évek óta jó barátok lennének.

Dakarban is jártam, hajóval mentünk oda. Délután indultunk, és másnap reggel érkezünk meg. A Cassamance széles folyó. Amikor az óceánnal találkozik, mintha választóvonalon menne keresztül. Onnantól delfinek követik a hajót. Dakar gyorsan növekvő, zsúfolt, hangos, koszos város, és drága is. Van ugyan tömegközlekedés, de innen menekül az ember. Sok látnivaló nincsen. A közelben található Gorée szigete, amely az erődjével és a színes házaival már messziről föl hívja magára a figyelmet. Körülötte a kék minden színében pompázik az óceán. A hely azonban nemcsak szépsége miatt vált ismertté, hanem azért is, mert a 15. századtól a rabszolga-kereskedelem nyugat-afrikai központja volt.



Négy napot egy Thionck-Essyl nevű másik faluban töltöttem el. Húszan ültünk a buszon, ketten már csak a tetőn fértünk el. Addig nem volt baj, amíg sütött a nap, de amikor elkezdett szakadni az eső, beázott a jármű, és rozsdafoltos lett a rajtam lévő ruha.

Az autónak nem volt ablaktörlője, és belülről bepárasodott az ablaka. A sofőr előtti ablakot a mellette ülő utas törölte folyamatosan. Mire megérkeztünk a csodálatosképpen tiszta, rendezett faluba, az eső is elállt. A házak többségében nem volt villany. A család este, a sötétben mégis összejött, és tagjai hosszan, éjszakába nyúlóan beszélgettek. A falun kívül rizsföldek, banán- és mangóültetvények találhatók. A rizsföldek felé vezető úton apró, 1-2 cm nagyságú békák ugráltak keresztül. Óvatosan kellett lépkedni, nehogy eltapossa őket az ember. A rizsföld és a Cassamance folyó közötti „senki földjén” magnóliák képeznek labirintust, amit csak a helybéli emberek és az ott élő madarak, rákok ismernek ki. A kis szigeteken halászok élnek, szárított, füstölt halféléket árulnak.

A magnóliák által övezett csatornákon egynapos kirándulást tettünk. Az egyik szigeten lévő kis faluban temetési szertartás volt, amire engem is meghívtak. A nők ünneplőben, egy csoportban elkülönülve ültek és teáztak, míg az idősebb férfiak velük szemben. Középen férfiak egy csoportja dobok ütemére eltáncolta az elhunyt életét. Ezt az élményt lehetetlen szavakba foglalni. Későn indultunk vissza, elkapott minket az eső. Hosszú időn keresztül szivárványt láttunk.

Hazafelé menet a hajósok énekeltek és a hajó oldalán doboltak, miközben besötétedett. Én nem láttam semmit, de ők igen, talán a csillagok vezettek minket vissza, nem tudom.



Ottlétem alatt több dolog döbbenetes volt, semmilyen korábbi élményemhez sem fogható. Volt például egy kislány, aki a négy nap alatt állandóan mellettem akart lenni. Amikor a közlemben ült, örökké simogatni akart és csodálattal figyelt. Először nagyon zavart, majd elszégyelltem magam, amikor később kiderült, hogy a kislány beteg volt. Maláriával fertőződött, és

későn kapott ellene oltást, ezért agyhártyagyulladás lett, majd elbutult.

Voltam asszonyok ünnepén, ahol négy falu asszonya táncolt, ünnepelt. Voltam muzulmán keresztelőn (névadáson), ahol az apa és a többi férfi először pillanthatja meg a hétnapos babát, nevet adnak neki, és az első talizmánját is megkapja a gyermek. Bakkecskét vágnak le áldozatul, annak húsát eszi meg az ünneplő család. Az állat lenyúzott, napon szárított bőrből dob készül.

Voltam esküvőn is. Muszlim férfi és kanadai lány kötött házasságot muzulmán szokás szerint. Meglepetésként a vendéglátó család gyönyörű, bordó alapú ünnepi ruhába öltöztetett. A fejfedőnek jelentése van, nem mindegy, hogyan kötik meg.

Visszagondolva talán az tette rám a legnagyobb hatást, hogy megtapasztalhattam az életörömüket, azt, hogy még a legnagyobb szegénységben is tudtak mosolyogni, és azt mondogatták: „legi legi”, ami valami olyasmit jelent, hogy csak nyugodtan, higgadtan. Amióta hazajöttem, nap mint nap ezt próbálom felidézni.

Végül egy példa arra, milyen kicsi a világ. Hazafelé egy volt waldorfos diákkal találkoztam a lisszaboni reptéren, aki ugyanarra a repülőgépre várt, amelyikre én.

Gyöngyi néni

RUDOLF STEINER

Michael küldetése



GENIUS

MICHAEL KÜLDETÉSE

Rudolf Steiner ebben az előadássorozatában Michaelnek mint korszellemnek a misszióját vázolja fel. Ennek a misszióknak a legfontosabb feladata az, hogy az emberiség számára megmutassa a Krisztushoz vezető utat. Ehhez arra van szükség, hogy felismerjük az ember- és világfejlődésben mindenütt jelenlévő hármasságot, így a test-lélek kettőssége helyett a test-lélek-szellem hármasságát, a Lucifer-Ahrimán-Krisztus hármasságot, és a többit, az emberi organizmusban a fej-, a mellkas- és a végtagrendszer, ennek összefüggését a gondolkodással, az érzéssel és az akaratval, valamint a társadalmi élet hármasságát a jogi, a gazdasági és a szellemi élet szerint.

Megrendelhető: Lampert Tünde (06-20-999-5001), Magyar Antropozófiai Társaság

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

Míg fönna nap, s fény vesz körül,
nem távozik tested mögöl.
Majd röviden, majd meg hosszán,
állva, ülve csak veled van.
De ha a fényt búra váltja,
testednek e hű barátja
észrevétlen odahagy,
s a sötétben magad vagy.
Mi az?

Szürke szárnyú nagy madár,
szürke lesz a nagy határ,
ha ősszel a földre száll.
Mi az?

NYELVI JÁTÉK

Mi a közös utótag a négyes csoportokban?

kép hó nap
nap gyöngy hol
könyv mák vád
töltény jég áru

A **nyár végső** virága is lehull.
Az ég is ezt **síratja: elborul**.
E hervadás, e gyász úgy fáj neki!
Csak hullnak, **egyre** hullnak könnyei.

Fagyos mosollyal néz alá a nap,
S az **égen olyan** álmosan halad.
Nincs dal az erdőn, letarolt a rét;
Mért pazarolná fényét, melegét?...

De **amidőn** a vidám **szüretelő**k
Felett halad, mosolygó **képet** ölt,
Mikéntha szólna: „Vígán legyetek,
A hervadást úgyis **megéritek!**”

De **véget** ér a végső vígalom;
A szél süvít be ajtón, **ablakon**.
Azt **mondja**: „Nincs virág, meghalt a nyár!
Nem lesz **derűs, meleg** nap **soha** már!”

Lesz! Mert a **föld** csak alszik, nem halott,
Megtérnek napsugár, **madárdalok**.
És **akárhányszor** lesz még kikelet,
Rózsás napok, napfényes ég, meleg!

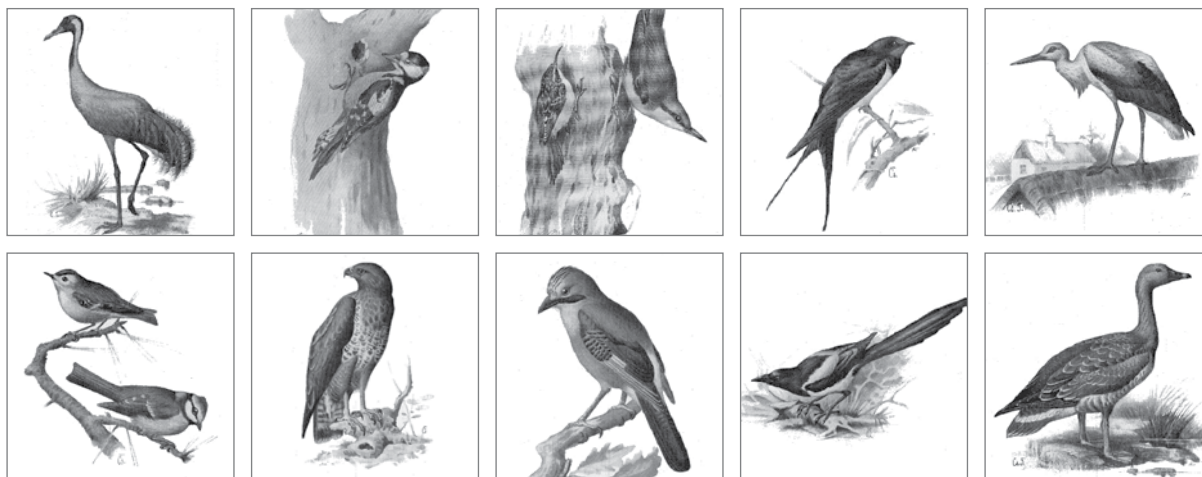
ŐSZI REMÉNY

Keresd meg a vers kiemelt szavait, – amelyek a szókereső szabályai szerint nyolc irányban rejtőzhetnek –, és húzd át a betűket!
Az érintetlenül hagyott betűket sorban összeolvasva a vers költőjének nevét kapod megfejtésül.

	A	K	Á	R	H	Á	N	Y	S	Z	O	R	K	T					
	A	J	D	N	O	M	F	K	Ő	L	E	T	E	R	Ú	Z	S	S	
R	H	T	E	L	E	A	R	S	V	D	Ú	T	É	F	I	K	Ú		
	O	A	L	A	G	T	G	Á	C	G	I	M	Z	Ö	O	R			
	S	R	B	Y	K	É	E	G	Y	R	E	M	Y	L	E				
		I	O	L	V	N	G	P	É	N	Y	M	A	D					
		S	R	L	A	T	E	G	É	V	I	D							
			U	O	M	K	E	G	U	K	R								
			L	S	E	M	O	L	É	Á									
				O	L	Y	A	N	D										
				M	E	R	T	A											
					G	H	M												
					A	A													

MADÁRVONULÁS

Az egyre rövidülő nappalok beálltával e tíz fajta madár közül öt már készülődik, hogy délre röpködjön. Mi a nevük az itt látható költöző madaraknak?



A megfejtéseket a következő számban olvashatjátok!

CSALÁDI KIRÁNDULÓ KLUB

Családi kiránduló klubba várunk mindenkit, aki jó társaságban szeretne erdei túrákat tenni. Túráinkat a közeli hegyekbe tervezzük úgy, hogy azt kisiskolás gyermekeink is teljesíteni tudják.

Terveink:

Október 4. (szombat): Holdvilág-árok, Lajos-forrás.

November 15. (szombat): Remete-szurdok, Alsó-Zsíros-hegy.

Január 24. (szombat): Szánkózás Dobogókőn vagy túra a Pilisszentkereszt, Dobogókő, Zsivány-sziklák útvonalon.

Március 14. (szombat): Makkosmária, Végvári-szikla, Farkas-hegy.

Május 23. (szombat): Börzsönyi túra.

Bármelyik kirándulásunkon szeretettel várunk mindenkit!

Első túránk október 4-én (szombaton): Kiskovácsi, Holdvilág-árok, Bölcső-hegy, Lajos-forrás, Nagy-Csikóvár, Kis-Csikóvár, Gyopár-forrás, Kiskovácsi.

Találkozunk 9.45-kor a Holdvilág-árok aljában (Kiskovácsi-pusztá buszmegálló).

A túra hossza: kb. 9 km.

Enni-, innivalóról mindenki gondoskodik magának!

További információ:

Lőrinczné Deák Eszter, eszterld@t-online.hu, 30/5869809
Smid Anikó, smidaniko@yahoo.com, 70/7797118

KÔRE KÔ

Várjuk azok jelentkezését, akik szívesen vennének részt a következő Téglabál szervezésében és lebonyolításában.

Ferik Tünde és Ferenczy Attila
az Építési Bizottság nevében



Az építési számlára
2008. augusztusában egy
500.000 Ft-os és több kisebb
befizetés érkezett.
Köszönjük!

Kifizetésre került
Nagy Tamás építész részére
a vázlaterv elkészítéséért
1.200.000Ft,
így az építési számla egyenlege most:
4.580.760 Ft

FELSŐS HÍREK

Kedves Szülők!

Fölvívjuk a figyelmeteket arra, hogy a felső tagozat tanárai nyílt napot hirdetnek október 21-én, kedden, amire minden érdeklődőt várnak. Aznap a felsős órák nyitottak, a látogatásukra nem kell előre bejelentkezni. A nap órarendjét megtalálhatjátok majd a következő újságban, illetve a faliújságokon.

Az első félévben fogadónapot is tartunk. Ennek ideje november 12. szerda. A fogadónap délutánján – előzetes bejelentkezés alapján – minden felsős tanárhoz kérdésekkel, észrevételekkel lehet fordulni. Jelentkezni Gyöngyinél lehet személyesen vagy az iskola telefonszámán (06-1-275-79-35).

Várunk minden érdeklődőt!

Balassa Ágnes

VÁLTOZÁS!

Az irodában a megnövekedett adminisztrációs feladatok miatt szükségessé vált a munkavégzés feltételeinek átgondolása, és a pénztári órák idejének megváltoztatása. Az eddigi gyakorlat egyfelől nem adott lehetőséget arra, hogy valamely megkezdett munkát megszakítás nélkül be lehessen fejezni. Másfelől a pénztári órák nem alkalmazkodtak a szülői igényekhez.

Arra kérünk mindenkit (szülőt, diákot és tanárt is), hogy mind személyes, mind telefonon történő ügyintézés esetén 2008. október 1-től az alábbi ügyfélfogadási rend betartásával járuljon hozzá az iskolatitkári, pénzkezelési munkák hatékonyabb ellátásához! Köszönjük!

Jámbor Judit, gazdasági vezető
Gyöngyi, iskolatitkár

A pénztári órák és az ügyfélfogadás új rendje:

Hétfő	7-12.30 és 13-14.30
Kedd	7-12.30 és 13-14.30
Szerda	7-12.30
Csütörtök	NINCS FÉLFOGADÁS
Péntek	NINCS FÉLFOGADÁS

Kérünk minden nagycsaládos szülőt, hogy a nagycsaládos igazolásokat sürgősen adják le az irodán Gyöngyinél.

Szeptember 29-én az ünnep 1/2 9-kor kezdődik, ezen a napon, hétfőn NINCS ebéd.

KEDVES BARÁTAINK!

Engedjétek meg, hogy Mezei Ottóné, Klári néni üzenetét, felhívását továbbítsuk az intézmények pedagógusainak, szülői körének és az érdeklődőknek.

Karlóczyai Mariann néni régi-játék gyűjteményéből játékkiállítást nyitnának előreláthatólag 2008. novemberében a Rudolf Steiner Házban.

Kitennének régi játékokat, mai boltbelieket és Waldorf-játékokat is, sőt Csanádi Jócó történelmi társasjátékait is kiállítanak. Tervezetten a hét minden napján (hétfőig is) du. 3–6 között lenne látogatható a kiállítás, osztályoknak is, csekély összegű belépővel a Rudolf Steiner Házban (1026 Budapest, Riadó u. 2/B.).

A játszóház vezetésére vállalkozó közreműködők segítségét keresik.

Aki szívesen részt venne ebben a munkában, az telefonon vagy e-mailben keresse Klári néni. Elérhetősége:

Mezei Ottóné, Biodinamikus Közhasznú Egyesület

Közönségszolgálat: (06 1) 200 78 67

mezei.ottone@gmail.com

Radics Helga

IDŐPONTVÁLTOZÁS

A tanév rendjében 2008. október 11-ére meghirdetett Tanárok és Szülők Napja szervezési okokból későbbi időpontban kerül megrendezésre.

Kulcsár Gábor

A Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány új Rászorultsági Alapjának* pénzforgalmi bankszámlaszáma:

10400212-49525650-48571047

Részletes felvilágosításért forduljatok Jámbor Judithoz (jambor@hidegkut-waldorf.hu), illetve szülői részről Keserű Katalinhoz (keseru.katalin@t-online.hu) vagy Coen Ildikóhoz (ildiko.coen@t-online.hu).

* A Rászorultsági Alap mint szociális támogatás független a már korábban szülői kezdeményezésre létrejött Szociális Alaptól és Vis Maior Alaptól.

HONLAP

Reményeink szerint 2009 elején elindul a Pesthidegkúti Waldorf Iskola honlapja. A tanári kar részéről én vállaltam az anyagok begyűjtését és rendszerezését, valamint a frissítést, de a formai, tartalmi, technikai kidolgozásban több szülő (Székely István, Csapó Krisztina, Ország Zoltán) is részt vesz.

Kérlek benneteket, segítsétek munkánkat fényképekkel, filmekkel, gyerekek művészi munkáiról készült fényképekkel és egyéb anyagokkal, amelyeknek helyet találhatunk a honlapon. Örülök neki, ha olyan anyagokat hoznátok, amiket archívumban őrizhetek, és nem kell visszaadnom. Ötletekkel és tanácsokkal is fordulhattok hozzám.

Várom jelentkezéseteket személyesen és a honlap@hidegkut-waldorf.hu email címen.

Szántó Ildikó

A SZÜLŐI ESTEK IDŐPONTJAI

	Hétfő	kedd	szerda
Minden hónap első	-	5. osztály	3. osztály és 10. osztály
Minden hónap második	9. osztály	2. osztály	8. osztály
Minden hónap harmadik	12. osztály	4. osztály	11. osztály
Minden hónap negyedik	7. osztály	1. osztály	6. osztály és 13. osztály

A Szeptemberi Újságot kiadja: Pesthidegkúti Waldorf Iskola • 1028 Budapest, Kossuth Lajos u. 15-17. • Honlap: www.hidegkut-waldorf.hu
E-mail: ujsag@hidegkut-waldorf.hu • Szerkesztőség: Balassa Ágnes, Beöthy Hanna, Lampert Tünde, Kulcsár Gábor, Szántó Ildikó • Korrektúra: Lakatos Anna • Nyomdai előkészítés: Székely István • Kivitelezés: Variopress Kft. • Megjelenik havonta. • Lapzárta minden hónap 15-én. • A hirdetéseket Gyöngyvinél, vagy az ujsag@hidegkut-waldorf.hu e-mail címen adhatják le. • A szerkesztőség fenntartja a jogot a beérkező írások kiválasztására és azok esetleges rövidítésére. • A kéziratokat nem tudjuk megőrizni. • A megjelenő lapszámok a honlapon is olvashatók. • A címlapon: a régi és az új iskola.

Kedves Olvasóink!

Új rovatot indítunk az újságban, amelyben lehetőséget kínálunk nektek arra, hogy apróhirdetést adjatok fel. Például ha szeretnétek eladni gyermekeitek emeletes ágycsészéjét, illetve szükségetek lenne emeletes ágyra, hirdessetek nálunk! Cserébe azt kérjük, hogy hirdetésenként 500 Ft-tal támogassatok minket. Ne írjatok többet 2-3 mondatnál, illetve ha hosszabb a mondandótok, azt két hirdetésnek számítjuk.

A szöveget adjátok fel e-mailen, mi megszerkesztjük, sőt meg is jelentetjük, ha Gyöngyihez megérkezik az 500 Ft.

Örömlénk neki, ha minél többen élnétek e lehetőséggel. Érdemes, hiszen sokan olvasnak bennünket, s nekünk sem rossz, mert csekély bevételhez jutunk.

Emellett természetesen továbbra is várjuk azokat, akik nagyobb felületen, akár több hónapon keresztül is szeretnének hirdetni. Gyakran kérdezitek tőlünk, mivel segíthetnétek munkánkat. **Keressetek nekünk cégeket, üzleteket, akik szívesen hirdetnének nálunk!**

Apró- és nagyobb hirdetéseiteket **MINDEN HÓ 15-IG** várjuk az ujstag@hidegkut-waldorf.hu e-mail címre. (Azokban a hónapokban, amelyeket rövidebbé tesznek a szünetek, előbbre kerül a lapzárta.)

Kérdéseitekkel hozzám is fordulhattok.

Szántó Ildikó

Színházi előadások, koncertek, kiállítások, fesztiválok, országos kulturális programok belépőjegyeinek házhozszállítása

PUBLIKUM

INTERNETES JEGYIRODA és JEGYFUTÁR

BUDAKESEZI ■ NAGYKOVÁCSI ■ ADYLIGET ■ MÁRIAREMETE ■ HIDEGKÚT ■ SOLYMÁR



Színházi előadások, koncertek, kiállítások, fesztiválok, országos kulturális programok belépőjegyeinek értékesítése. A nálunk megrendelt belépőjegyet 1 napon belül a kezébe adjuk!

Katona József Színház, Karinthy Színház, Millenáris, Művészetek Palotája, Örkény István Színház, Papp László Budapest Sportaréna, Pesti Színház, Pesti Magyar Színház, Petőfi Csarnok, Radnóti Színház, Thália Színház, Vígszínház, A38, Belvárosi Szent Mihály Templom, Fővárosi Nagycirkusz, Zeneakadémia

és még számos rendezvényhelyszín műsora rendszerünkön.

06/209 747404, www.apublikum.hu

Szeretne

Dr. Hauschka kezelést otthonában?

A bőr az asszony királyi palástja, bánjunk vele ehhez méltóan.

Ebben segítenek a **Dr. Hauschka** homeopátiás kozmetikumok.

Ha szeretne bejönni a városi kozmetikába, szeretettel várom a

VII. ker. Erzsébet krt. 36. a Mozart Caffé házában.

Ha kényelmesen, otthonában szeretné a kezelést,

házhöz hívhat.

Tel.: 06 30 212 69 52 Köveskúti Tünde

természetgyógyász-kosmetikus mester

www.drhauschka.hu

www.lebojt.hu

Két kisgyerekem mellett szívesen vállalnék az esti órákban otthon végezhető munkát.

26 éves, ötödéves egyetemista vagyok, és ebben a Waldorf-iskolában végeztem. Telefonszámom: 06-20-463-84-68

Volt Waldorf-iskolás, jelenlegi pedagógiai főiskolás diák hétvégenként szívesen vigyáz gyerekekre.

Telefonszám: 06-20-462-99-40

Hathetes gyönyörű kiscicák (két cirmos, egy fekete) rád várnak, kedves gazdi! Már tudnak dorombolni is!

Telefon: 06-26-356-497

APRÓ



Mindezt az Ön szomszédságában kínáljuk.

*Kezdte már a napját frissen sült croissant-nal és provence-i levendula zselével?
Kóstolta már ebédre a francia Vichysoise-t, Pissaladiere-t vagy Quiche Lorraine-t?
Jött már össze barátaival egy jó kis petanque meccsre francia borok és mediterrán
tapasok társaságában, míg a gyermekére a szomszédos teremben vigyáztak?*



**A Hidegkúti út 81.
alatt megnyílt a**

CAFÉ PROVENCE

BAGEL SHOP - TAPAS BÁR



Szeretettel várunk mindenkit, kicsit és nagyot!
Különtermünkben rendezvények, családi összejövetelek, koktél partik lebonyolítását is vállaljuk.

Kínálatunkból:

Stockmar festékek, kréták, gyurmák, fóliák.

Aquarellpapírok, ecsetek, rajztablák,
táblakréták.

Színes mesegyapjuk, filcek, babaanyagok,
textilbabák, kesztyűbábok.

Fa- és fejlesztőjátékok, vonatok, babaházak.

Mesekönyvek, társasjátékok stb.



Fa- és fejlesztőjáték bolt

Budapest VII., Király u 101. / Lövölde térenél

/ Telefon: 46-22-388

Nyitva: H-P 10-18, Szo. 10-13.

„A jóga évezredek alatt kifejlődött, korokon átnyúló tapasztalati tudomány, amely az embernek, mint egésznek a testi, lelki, erkölcsi és szellemi jólétére irányul.”

Nagykovácsi Jógaterem

programjai 2008 szeptember 1-től

KEZDŐ 1. JÓGACSOPORT

Ingyenes nyílt nap: szeptember 26.

A csoport szept. 29-én hétfőn indul
este 6-tól

Gyakorlás: **hétfő: du. 18-19.30,**

szerda: de. 1/2 9-10

Oktató: Richter Katalin

KEZDŐ 2. ÉS ÚJRAKEZDŐ CSOPORT

Gyakorlás: **szerda: du. 18-19.30,**

péntek: de. 1/2 9-10

Oktató: Kálóczy Ágota

KÖZÉPHALADÓ CSOPORT

Gyakorlás: **kedd-csütörtök**

de. 1/2 9-10, du. 18-19.30

Oktató: Richter Katalin

GYERMEKJÓGA CSOPORT

(5-13 éves korosztálynak)

Gyakorlás: **hétfő: du. 16.15-17.30**

Oktató: Richter Katalin

KISMAMA JÓGA

Keddenként: 10.30-11.30

Oktató: Kálóczy Ágota

BABA-MAMA JÓGA

Keddenként: 11.30-12.30

Oktató: Kálóczy Ágota

GYERMEKJÓGA OKTATÓ KÉPZÉS

2008. szeptembertől havi egy hétfővége

12 alkalommal

Információ: Richter Katalin

06-20/957-39-38

Részletek a

www.jogaterem.hu/gyermekjoga

honlapon

**OKLEVELES
GYÓGYMASSZŐR**

Bejelentkezés: 06/209-706-792

www.jogaterem.hu

Oktatók: Richter Katalin okleveles jógaoktató, a MJSZE
minősített oktatója, és Kálóczy Ágota okleveles oktató

Nagykovácsi, Telki út 3. Tel.: 26/356-318 20/957-3938

30/20-252-09 Mail: richterkat@t-online.hu